

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ז (תשפ"ג)

אוצר פניני נאונני ההזרות והחסידות

◆ פנחס ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

יד | קרבת ה' מיוחדת
בימים אלו
מילתא דרת"א

יב | בקנאו את קנאתי
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספור ויהלום

יא | שייכות פרשת המועדות
לבין המצרים
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביר יעקב • מילתא דרתא • ספור ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

אוצר פניני החסידות

רועה ישראל | מעלת שבתות ימי בין המצרים א
 יוחי יוסף | קריאת פְּרִשֶׁת המועדות בימי בין המצרים להורות שאף שהם ימי
 צער ואבלות החרבן יש לעורר בהם גם שמחה א
 זרע ברנר | פְּנִינֵי התלבוש ברוח קנאה מחמת מדת החסד שבו ב
 לקוטי שיחות | פְּעָמִים שאף שהגדולים שותקים יש לפעל ב
 פתוחי חותם | פֶּאֶשֶׁר אֵלֵיהוּ בֵּא לְבְרִית מִפְסִיד חֲדוּשֵׁי תוֹרָה הַנֶּאֱמָרִים
 למעלה ב
 אור הגנוז לצדיקים | מִלְכַּד עֵצֶם הַעֲבָרָה נִתְבַּע הָאָדָם עַל כֶּף שֶׁבִטַּל אֶת הַזְּמַן
 הַיָּקָר שֶׁכָּל לְנַצְלוֹ לְעִבּוּדֵת הַבוּרָא ג
 קדשי יחזקאל | בְּאוֹר הַשְּׁלִ"ה שֶׁאֲצִבּוּ' נִקְרָא 'אֲנֹנִי' לְרַמֵּז עַל נְתִינַת הָאֲצִבֵּעַ
 בְּאֵזֶן בְּעַת שְׁמִיעַת דְּבַר שְׁאִינוֹ הִגּוּן ג
 תורת הרמ"ל | יֵשׁ לְשַׁמֵּר אֶת אֵשׁ הַהִתְלַהֲבוּת מִשְׁבֵּת אַחַת לְחֻבְרַתָּהּ וְעַל יְדֵי
 זֶה מִתְקַדְּשִׁים יְמֵי הַחַל שְׁבִינֵיהֶם ד
 עירי קדישין | שֹׁבֵב מַעֲלָתָם וְקוֹדְשָׁתָם שֶׁל יְמֵי בֵּין הַמִּצְרִים | לְעֵתִיד יִהְיוּ יוֹם
 טוב ד
 בית אהרן | אִין הַעוֹלָם יְכוּל לְסַבֵּל קִדְשֵׁת יָמִים אֵלּוֹ לִכֵּן הֵם בְּהִסְתַּר ד
 תולדות יצחק | בִּימֵי בֵּין הַמִּצְרִים יֵשׁ אֲהָבָה וְהַתְּגַלּוּת חֲסִידִים גְּדוּלָּה מְאֹד
 בְּשָׂמִים ד
 אור לשמים | יְמֵי בֵּין הַמִּצְרִים יָמִים קְדוּשִׁים מְאֹד בְּאַתְפְּסָיָא | מְסַגְלִים מְאֹד
 לְתַשׁוּבָה ד
 שער יששכר | שְׁבִתוֹת בֵּין הַמִּצְרִים כְּנֶגֶד שְׁלוֹשׁ רִגְלִים ד
 עבודת ישראל | אִף שֶׁהַזְּמַן גָּרָמָא לְהַתְעַצֵּב עַל הַחֲרָבָה יֵשׁ לְהִתְחַזֵּק בְּיִתְרוֹ
 לְעִבּוּדֵת הַבוּרָא בְּשִׂמְחָה ה
 דעת משה | בְּיָמֵים אֵלּוֹ נֶצְרַךְ שְׁמִירָה מִיַּחַד ה
 אמרי פנחס | יֵשׁ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל בִּימֵי בֵּין הַמִּצְרִים וְהוּא קְרוֹב
 בִּיאַת מִשִּׁיחַ ה

אוצרות גאוני הדורות

פעלי ברית אברהם | חֲלוּק הַחֲרוֹן אִף מִעַל שִׁבְטוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן מִשְׁאֵר כָּל
 יִשְׂרָאֵל ה
 משף חכמה | יְחוּס שְׁתֵּי מַעֲלוּתָיו שֶׁל פְּנִינֵי אַחַר אֶלְעָזָר וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן ה
 ישיר משה | פְּשׁוּת הַכֹּהֵן מִתִּינְחָסֵת לְאָב וְלֹא לְאָם ה
 אמרי אש | הַתְּאֵזֵר פְּנִינֵי לְקַנְאֵת קַנְאֵת ה' כִּאלֹו לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה אֶלָּא לוֹ
 לְבָדוֹ ו
 בינת יששכר | צוּוֹי הַקַּנְאוּת לְפָנִינֵי לְבָדוֹ ו
 פסוף נבחר | בְּטוֹל נְדוּיוֹ שֶׁל פְּנִינֵי ו
 חיים מירושלים | הַמְּחַטֵּיא אֶת יִשְׂרָאֵל הָרִי הוּא כְּמוֹעַל בְּהַקְדָּשׁ ו
 יבא הלוי | מִמְשַׁפַּחַת הַיְמָנָה יֵשׁ לְהוֹכִיחַ אֶת יְחוּס הַשִּׁבְטִים ו
 אוצר יד החיים | פְּקִידַת עוֹן הָאֲבוֹת עַל הַבְּנִים וְלֹא עַל הַבְּנוֹת ז
 מקרא מפרש | יֵרֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ כְּתָרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּזִכּוֹת עֲנוּתָנוֹ ז
 אזור אליהו | פְּסַרְת הַקְּרָבּוֹת בְּזְמַן הַזֶּה עַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה ז
 כתב סופר | מַצְוָה הַנְּעֻשִׂית עַל יְדֵי רַבִּים נֶחֱשָׁב לְכָל יְחִיד כִּאלֹו עֹשֶׂה כָּל
 הַמַּצְוָה ז
 מחשבות משה | הַקְּרַבַּת קָרְבָן תְּמִיד עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שְׁנִתְּנָה בְּסִינֵי ז
 סדר היום | יְכוּן שְׁתַּהֲיֶיהָ רְצוּיָה הַתְּפִלָּה קָרְבָן מוֹסַף לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל ח
 שפתי פהן | יְרִידַת הַשֶּׁפַע בְּתַפְלַת מוֹסַף מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה ח
 פליל תפארת | בְּשִׁבְתוֹת דֵי הַבְּזוּכָּרָת קָרְבָן מוֹסַף בְּתַפְלָה לְעוֹרֵר קִדְשָׁה
 הַעֲלִינָה ח
 ילקוט הגרשני | שְׁמִירַת שְׁבֵת בְּהַקְּרַבַּת קָרְבָן מוֹסַף ח
 יריעות שלמה | הַקְּרַבַּת כָּל קָרְבָנוֹת מוֹסַף שֶׁל עַת הַגְּלוּת לְעֵתִיד לְבוֹא ח
 כתב סופר החדש | הַקְּרַבַּת קָרְבָן מוֹסַף בְּמַחְשָׁבָה ח
 בן איש חי | קְבֻלַּת תּוֹסַפֵּת נְשֻׁמָה בְּאִמְרַת 'אֵיה' בְּקִדְשֵׁת כְּתָר ח
 מעשי צדיקים י
 ספיר ויהלום | הָאֵרָה חֲסִידִית מִן הַפְּרִשָׁה יב
 זוהר הקדוש | עַם פְּרוּשׁ הַכְּתָר וְהַכְּבוֹד יד

ריאות שישי ושבתי זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור'
 ו'ילקוט מאורי החיים'
 ביאור משולב שזור באומנות בינות המילים
 'אור תורה' | 'תורת חיים'
 הערות, ציונים ומקורות
 עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מחיקות נצחית:
 הביאור המקיף על כל ספר ה'אור החיים' הק'
 'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
 'מאורי החיים' - מקורות מחדל
 ביאור רש"י
 עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

נושאים בפרשת פנחס

שיכות פרשת המועדות לבין המצרים

רועה ישראל

רבי ישראל מרדכי מראחמסטריןוקא זיע"א

מעלת שבתות ימי בין המצרים

בימים אלו מתחילים שלשת השבועות של ימי בין המצרים, ואיחא בתפארת שלמה, רב לך שבת בעמק הכנא (פיוט לכה דודי) שהשבתות של שלשת השבועות הם גבוהים מאד, וכתיב אז תרצה הארץ את שבתתיה (ויקרא כו לד) - דכשישראל בגלות אזי מדרגת השבתות יותר גדולה אצלם.

טעם קריאת פרשת פנחס בימי בין המצרים

| כ"א ימי בין המצרים שרש לכ"א הימים טובים של השנה

ובאפטער רב מבאר הענין מדוע קוראים בדרך כלל פרשת פנחס בימי בין המצרים, דהנה בפרשה זו כתובים כל המועדים והימים טובים, ומנין הימים שהם ימי יום טוב בכל שנה הם כ"א, וסימנן אף טוב לישראל, והם כנגד כ"א יום דבין המצרים, פי ימים אלו הם השרש לימים קדושים אלו ולכל הימים טובים אלא שעדין הוא בסתר.

גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך - חדשי תמוז אב שכנגד העינים

ועל זה בקש דוד המלך עליו השלום גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך (תהלים קיט יח), שב' החדשים הללו תמוז אב הם כנגד העינים, וכיום הם בשפלה המדרגה ומבקשים שיתעלו החדשים ויתגלה האור הגנוז בהם ויתהפכו לששון ולשמחה.

מה רב טובך אשר צפנת ליראיך - אורות הימים טובים מסתרים בימי בין המצרים ומתפללים שיתגלה הטוב הצפון בהם

וזוהו דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך (תהלים לא ב), שבנימים האלה הטוב מקסה, וכתיב מצפון זקב יאתה (איוב לו כב), דכמו שבזקב יש את זוהם הזקב שמסתיר הזקב, כן בימי בין המצרים שמסתרים בהם אורות הימים טובים ומתפללים שיתגלה הטוב הצפון בהם.

וכן מבאר על הפסוק 'סומך ה' לכל הנפלים' (תהלים קמה יד) וכתיב 'נפלה

לא תוסיף קום בתולת ישראל' (עמוס ה ב), שעל זה מבקשים ומתפללים בחדשים אלו שנגלה בימים אלו את הנפלאות הגנוזים שבתורה שהם עתה בבחינת נפילה.

חג לה' מחר - לעתיד לבוא יתהפך י"ז בתמוז לששון ולשמחה

ובשלי"ה הקדוש כתב בפרשת בלק על הפסוק 'חג לה' מחר' (שמות לב ה) שאמר אהרן הכהן במעשה העגל שהיה ב"ז תמוז, ד"ש מחר לאחר זמן, שלעתיד לבוא יתהפך אז י"ז בתמוז לששון ולשמחה.

כל רדפיה השיגוה בין המצרים - כל הרודף להשיג את השם יתברך יכול להשיגו בכין המצרים

ובעבודת ישראל, וכן מהר"ן ינער, ובעוד ספרים איתא, על הפסוק 'כל רדפיה השיגוה בין המצרים' (איכה א א), שהפרוש הוא כל רדף -ה השיגוה בין המצרים, כל מי שרודף להשיג את השם יתברך יכול להשיגו בבין המצרים - שאז אפשר להתחזק יותר בתורה ועבודה.

כאשר המלך אינו בביתו קל להשיגו

משל למלך, שכשהוא על אם הדרך בשוקים וברחובות, יכולים להגיע אליו יותר בנקל מפני שהוא בביתו, שכל אחד ואחד יכול להתקרב ולדבר עמו, כן הוא הנמשל להבדיל אלה אלפי הבדלות אצל השם יתברך.

ימי בין המצרים הם עקר ההכנה לימים הנוראים

ובעטרת ישראל איתא, קבלתי מאבותינו ורבותינו שיימי בין המצרים הם עקר ההכנה לימים הנוראים ולימים טובים שבחדש תשרי ולכל השנה כלה, ומסביר כל הענין באריכות על פי קבלה, שהם ימים גבוהים מאד אף הם בהסתרה.

השיב את חמתי ראשי תבות תמוז אב

ובמנין אברהם להמגיד משריסק זי"ע איתא על הפסוק 'השיב את חמתי', את ראשי תבות תמוז אב שבהם נחרב בית המקדש, ופנחס השיב את חמתי ויפעל שאף בחדשים אלו יתגברו כלל ישראל על כחות הטמאה, ולכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום:

יחי יוסף

רבי יוסף מפאפא זיע"א

קריאת פרשת המועדות בימי בין המצרים להורות שאף שהם ימי צער ואבלות החרון יש לעורר בהם גם שמחה

יש לתן טעם הא דקורין פרשת פנחס בימי המצרים, דידוע דפרשיות השבוע יש להן שיכות להזמן שקורין אותו, ויש לומר דפרשת המועדים יש להן שיכות להימים שמתאבלים על חרבן בית המקדש.

מעשה שהיה עם בעל הישמח משה והחזוה מלובלין זיע"א בימי בין המצרים

על פי העובדא הידוע מהגאון הקדוש בעל ישמח משה (מוקא בספה"ק י"טב פנים (מאמר אבני זכרון אות יא) ששמע זאת מפה קדשו של זקנו הישמח משה זצ"ל), דבימי נעוריו היה קשה בעיניו מה שהחסידיים גילו כל היום, הלא איתא בשלחן ערוך (או"ח א א) ראוי לכל ירא שמים שיהא מצר ודואג על חרבן בית המקדש, ועגמה נפשו על דבר זה.

והתפלל אל ה' במחשבה צפונה בלב - בנסעו לקבל פני רבו הקדוש מורנו הרב יעקב יצחק זלה"ה מלובלין: אגא ה' הושיעה נא, בעת בואי אל הצדיק יורני דרך תרוץ על ענין זה לבל יקשה בעיני, פי אתה יודע שאיני רוצה להקשות רק לדעת אמתת הענין, וכבר אמרו חכמים (יומא לח:) הבא לטהר מסייעין אותו, לא אמרו מסייע' לשון יחיד, רק מסייעין' לשון רבים, משמע הפל מסייעין, אם כן גם הצדיק יסיע אותי בזה. כל זה עלה במחשבתו ובלבו.

וכאשר בא אל ביתו נאנה קדש, תכף פיו פתח בתקמה וברוח הקדש ואמר לו: למה נפלו פניך, אם אמנם איתא בשלחן ערוך ראוי לכל אדם ירא שמים שיהא מצר ודואג וכו', אבל כבר אמרו (חובות להלכות שער הפרישות פ"ד) התיבם צהלתו בפניו ואבלו בלבו, והן תאמינו, פי בעת שאמר חצות בככי ותחנונים ופלגי מים, בכל זאת אני שש ושמח.

וכך הורה לי רבנו הקדוש הגאון מורנו הרב שמואל שמעלקי זלה"ה אבדק"ק ניקלשבורג, על פי משל למלך גדול שנשבה והגיע לעמד לפוש וללון אצל אוהבו ומידעו, וכראות אוהבו את המלך בשביה הלוחץ וכל ויכחה מאין הפוגות, ובכל זאת

שש ושמוח פי המלך נתאכסן אצלו. והנמשל, פי באותו שעה שבוכה על חרבן בית המקדש, השכינה פנגדו, שגאמר 'קומי רני בלילה וגו' נכח פני ה' (איכה ב יט).
ואם פי כתיב 'הצנע לכת עם ה' אלקיך' (מייכה ו ח) ולא היה ראוי לגלות הדבר,

אכל מה נעשה, הלא אמרו הבא לטהר מסייעין אותו, לא אמרו 'מסייע', כי אם 'מסייעין', משמע הכל מסייעין, אם כן גם אני צריך לסייע, עד כאן דברי. ובזה יש להבין הענין שקורין בימי

המצרים פרשת הימים הטובים, להורות דאף שהם ימים של צער ואבל שמתאבלין על חרבן בית המקדש, מפל מקום יש להתעורר קצת שמחה כשמזכירין פסוקים של הימים טובים שהם ימי שמחה, כי באתגליא צריכין לשמח:

פרשת פנחס

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו' בקנאו את קנאתי בתוכם (כה יא)

זרע ברוך

רבי ברוך פנחס משקאליע זיע"א פנחס התלבש ברוח קנאה מחמת מדת החסד שבו

לפעמים מצינו שהאיש הרך בטבע ביותר, אם רואה אחד מכה את חברו בחנם על לא דבר, נעשה נוקם על הרשע המכה, פי מדת החסד שבו אינו יכול לסבל הרע הזה. וכמו כן מבשרי אחזה אלוך, הקדוש ברוך הוא במדת החסד שבו, מגדל החסד שלו נעשה נוקם ברשעים על שהרעו לישראל בחנם על לא דבר. וכן מצינו בפניחס שהיה מזרע אהרן איש החסד, כשראה את זמרי שנפלו כ"ד אלף מישראל בסבתו, נתלבש בקנאה הגדולה והרג את זמרי, וזה לא היה מחמת שהיתה מדתו להיות רוצח חלילה, אלא אדרבה ממדת רב חסד שהיה בו מצד אהרן [כמ"ש א"א מו"ר וצ"ל בחבורו תוספות חיים פרשת פינחס יעין שם]. וזהו (זמירות ליל שבת) 'משוף חסדך לידעידך' – ועל ידי זה תהיה – אל קנאו ונקם' בשונאי ובצוררי ישראל:

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

פעמים שאף שהגדולים שותקים יש לפעל

כאשר ארע מעשה זמרי, לא ידעו מה לעשות, אף על פי שהיו נוכחים שם משה ואלעזר והזקנים. ודוקא פינחס, שהיה הצעיר שבחבורה, נענה ואמר 'שקנאים פוגעים בו', ואמרו לו: 'קרנינא דאיגרתא איהו להוי פרוונקא' (סנהדרין פב). וההוראה מזה: כשישנם ענינים פאלה שהגדולים שבודור שותקים ואינם אומרים דבר – לא בכל פעם מורה הדבר שלא צריכים לעשות מאומה, ויכולים לעשות חשבונות ו'לומדות' על מנת להתחמק מזה.

כשם שבנשמיות יש לכל אחד את חלקו המוכן לו כן בעניני רוחניות יש לכל

אחד את החלק שעליו לפעל

צריכים לידע, שאם מישוהו רואה שיכול לעשות משהו בדבר, עליו לעשות, ומה שגדולים ממנו אינם אומרים מאומה, אולי הסבה לכך היא כדי שיטל פנחס את הפנהה, הינו, שזהו החלק שלו שהוא צריך לברר, ודוקא על ידי זה יבוא לשלמותו.

כשם שבגשמיות יש לכל אחד את החלק שלו, ואין אדם נוגע בפרנסתו של חברו, כך גם – ובמפל שכן וקל וחמור – ברוחניות, יש לכל אחד את החלק שלו בתורה וכפי שאומרים 'ותן חלקנו בתורתך', שהפונה בזה היא לא רק להבנת התורה, אלא גם לחדש בתורה, וכמספר בגמרא במסכת מנחות (כט:) 'שרבי עקיבא אמר דבר הלכה שאפלו משה רבנו לא ידעהו ובקיום המצוות שהוא צריך לפעל, ואין אחד נוגע בפרנסתו של חברו.

מה שמצינו (חגיגה טו.) 'שזכה נוטל חלקו וחלק חברו', הרי זה בנוגע לגן-עדן ששם הוא שכר המצוות, אבל בהמצוה עצמה שהיא למעלה משכרה, יש לכל אחד את החלק שלו.

ובמילא, יתכן שהסבה לכך שאף אחד אינו עוסק בדבר זה, היא, מפני שזהו הענין שלו שהוא צריך לפעל אותו.

הטעם שנקטו 'פנחס זה אליהו' ולא 'אליהו זה פנחס'

אודות פנחס איתא (תרגום יב"ע שמות ו ח): פנחס זה אליהו. וקשה על זה: הרי תחלה היה פנחס ואחר כך אליהו, ואם כן צריך לומר אליהו זה פנחס?

והתירוץ על זה, על פי מה שאיתא בזהר (ח"א מו ב) 'שאלהו היה עוד לפני זה, אלא שאז לא היה ילוד אשה (שגולד מאב ואס), אלא מלאך, ולכן אומרים פנחס זה אליהו.

הרמז מן לענין העבודה – עשיה במסירות נפש מזכה בכחות טמונים ונסתרים

והענין בעבודה: דבר לעיל שותוכים מפל אחד שלא להסתפל על אחרים, וענין הבא לידו צריך לעשותו.

ונשאלת השאלה: מנין לוקחים פח על זה?

– ועל זה אומרים 'פנחס זה אליהו': מנין שהקדוש ברוך הוא הזמין לו ענין שצריך לעשותו במסירת נפש, נותנים לו כחות על זה, ויתכן שנקנס בו ניצוץ ממשהו שאינו ילוד אשה.

ההוראה מזה בדורנו לכל האברכים הצעירים היא, שאין להם לעשות חשבונות, שפלוני יכול לעשות ואלמוני יכול לעשות, אלא כל דבר הבא לידם, צריכים לידע שזהו החלק שלהם, ויש להם כחות על זה, וצריכים לעשותו במסירת נפש.

ההנדרה האמתית של 'מסירות נפש'

והפרוש דמסירת נפש הוא – פדברי כבוד קדשת מו"ח אדמו"ר: הפונה במסירת נפש אינה לעלות על הגן ולקפץ חס ושלום. מסירת נפש צריכה להיות ללא רעש וללא 'טומל', כי 'לא ברעש הויה' (מלכים א' יט יא).

יש צורך במסירת נפש בכל הפעולות דחיי היום-יום, 'אטם אנו וגו' ועצם עיניו (ישעיה לג טו). אפלו בתורה צריכה להיות מסירת נפש – שלא לקח את התורה אל עצמו, אלא לקח את עצמו אל התורה. וכאשר רוצים באמת – פעלו זאת.

וכאשר הולכים עם המסירת נפש של פנחס, אזי נעשה גם 'פנחס זה אליהו', שהוא יבשר את הגאולה, והינו שפללות העבודה דעכשו היא הננה למשיח, לעשות את העולם מקדש לו יתברך (ח"ב עמ' 342-344)

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה יב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחיציא זיע"א

כאשר אליהו בא לברית מפסיד חדושי תורה הנאמרים למעלה

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. וא"ו דשלום קטייעא. ואפשר לרמז,

לך על אַזְנֵךְ (דברים כג יד) - אל תקרי אַזְנֵךְ אלא על אַזְנֵךְ, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באַזְנוֹ, דאצבעותיו של אדם דומות ליתדות, ולכך נקראת משפחת אַצְבוֹן - אַזְנֵי, שעל ידי האצבע בָּאָה קְדֻשַׁת הָאָזְנִים, עֵינֵי שָׁם.

באור נפלא כטעם שענין קדשת האזנים מרמז דוקא בשבט גר

וַיִּצְרִיךְ באור למה דוקא אצל בני גד מרמז קדשת האזנים על ידי היתדות. ונראה דהנה אצל ברפת מלשה לבני גד כתיב וַיִּרְא רֹאשִׁית לוֹ כִּי שָׁם חִלַּקְתָּ מִחֶקֶק סְפוּן (שם לג כא) וראשית הקדשה הוא השמיעה, כדאייתא במדרש רבה פְּרָשַׁת הָאָזְנִים (י א) על הפסוק 'הטו אַזְנֵכֶם וכו' שְׁמְעוּ וְתַחֲי נַפְשְׁכֶם' (ישעיה נה א) וקדשת האזן הוא על ידי האצבעות כדאייתא בגמרא ה"ל.

וּלְכַךְ גד שהראשית הוא לחלקו, וכמו שכתוב וַיִּרְא רֹאשִׁית לוֹ, וזאת אי אפשר רק על ידי האצבעות - שהם מקדשים את האזנים שלא יגיס בהם דבר שאינו הגון - ואז הם נשמעות רק לדברי תורה.

באור מאמר רבנו הקדוש 'לא נהניתי מעולם הנה אפלו באצבע קטנה'

וְזָהוּ מה דאייתא במסכת כתובות (קד.) שאמר רבנו הקדוש ולא נהניתי אפלו באצבע קטנה, שמי שיזכה לקדש את האזנים על ידי האצבעות שהם פיתדות, אז ממילא בא לזה שלא ינהה באצבעו - שידע שכל הנאות של העולם הזה הם פיתדות הדוקרים את הבשר ומגנפיש ועד הבשר יכלה ולכך לא נהנה ממעשי אצבעותיו.

וּבְזָה זוכה ליחלקת מחקק ספון, כמו שאיתא במדרש שם: אם הטיית אַזְנֵךְ לתורה, כשתבוא לפתח בדברי תורה הכל משתתקים לפניך ושומעים דבריך וכו', ומהיכן את למד, ממשה רבנו שעל ידי שהטה אָזְנוֹ לתורה בשעה שבא לפתח בדברי תורה נשתתקו העליונים והתחתונים והאזינו דברי, מנין, כמה שקרינו בענין האזינו השמים ואדברה וגו'.

וְזָה בא רק על ידי האצבעות - שמונעים מהם דברים שאינם הגונים ונתקדש הראשית וזוכה ליחלקת מחקק ספון. ולכן דוקא אצל בני גד מרמז קדשת האזנים.

וְהִינּוּ דכתיב גְּבִי גֵד גֵד גְּדוּד יגודנו (בראשית מט ט) שהיו גבורים ויוצאים

בני אהרן מאפטא זיע"א
מלכד עצם העברה נחבע האדם על כך שכתל את הזמן היקר שיוכל לנצלו לעבודת הבורא

וְשֵׁם איש ישראל המכה. והנה ליה למימר וְשֵׁם איש ישראל אשר הכה את כו'. ויש לבאר על דרך שכתוב (ירמיה ב יג) 'כי שתיים רעות עשו עמי אתי עזבו כו'. והכי פרושו: דכשאדם עושה עון, חוץ מן העון יש עוד עון על הזמן, פי מי נתן לו רשות לעבר עברה בזה הזמן, והרי היה ראוי להוציא זה הזמן בעבודת השם יתברך.

כִּי יש קונה עולמו בשעה אחת (ע"ז י), ושמא זו היא השעה שהיה צריך לקנות בה עולמו, והנן (אבות פ"ד מ"ז) יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מפל חיי עולם הבא, נמצא אבד בשעה זו שעבר בה עברה דבר גדול כמו כל חיי עולם הבא.

וְזָהוּ שנאמר 'כי שתיים רעות עשו עמי, בזמן שעושין עברה יש שתיים רעות וישתי עברות, חדא 'אתי עזבו כו', שהיה ראוי שבזה הזמן שנפגנו לעברה יעבדו אותי שהוא מקור מים חיים - לקנות בשעה זו חיי עולם הבא, ועזבוני לחצב להם בורות נשפרים אשר לא יכלו המים כו'.

באור הפסוק על פי הנ"ל

וְזָהוּ שנאמר וְשֵׁם איש ישראל המכה, על ידויותו ושם ישראל שאבד, והפה גם על חטא אחר שהוא על הזמן שנפגנה לעברה, שבאותה שעה והזמן היה ראוי לקנות בו חיי עולם הבא, חוץ מאשר הפה על אשר היה מזנה את המדגיית:

לְאֲזֵנֵי משפחת האזני (אומר אני שזו משפחת אצבון, ואיני יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו, רש"י) (כו טז)

קדשי יחזקאל

בני יחזקאל מאוסטובצא זיע"א
באור השל"ה ש'אצבון' נקרא 'אזני' לרמז על נתינת האצבע באזן כעת שמיעת דבר שאינו הגון
פֶּרֶשׁ רש"י: אומר אני שזו משפחת אצבון ואיני יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו עד כאן לשונו.

וְהַשְּׁלִ"ה כתב טעם למה משפחת אצבון נקראת 'אזני', על פי מה דאייתא במסכת כתובות (ה) על הפסוק וַיִּתֵּד תְּהִיָּה

דְּהִנָּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְכַרְכָּה (פריק) רבני אליעזר פכ"ח, זוהר ח"א ג), דבשעה שאמר אליהו קטרוג על ישראל ואמר להקדוש ברוך הוא (מלכים א' יט י) 'עזבו בריתך בני ישראל', אמר לו הקדוש ברוך הוא, יש לך פה לומר קטגוריא על בני, וזהו שאמר שם (פסוק ט) 'מה לך פה אליהו', דריש 'פה' לשון 'פה', ואמר לו הקדוש ברוך הוא, תייד, הפה שאמר קטגוריא על ישראל ואמר 'עזבו בריתך בני ישראל', הוא שהיה עתיד להיות מעיד שמקמים בריתי בני ישראל, והינו מה שאלהו בא בכל ברית מילה, ועושים כפסא לשמו ואומרים 'זה הפסא של אליהו זכור לטוב'.

קושית המפרשים הרי הוא שכן לבוא לכל ברית מילה

וְהַקְשׁוּ הראשונים זכרונם לברכה, היכי דמי דבר זה, הקדוש ברוך הוא בא לענש [את] אליהו על שאמר קטגוריא על ישראל, ואדרבא הוסיף לו שכן שאמר לו יהיה מצוי בכל ברית מילה. ותרו, דגם זה ענש הוא, דאלהו כל זמן שהוא מצוי בשיבה של מעלה מוסיף לשמע חדושי התורה וסודותיה, וכשהוא יורד למטה מתבטל מלשמע, נמצא ביאתו למילה ענש הוא לו.

משום שמפסיד החודשים האותו 'ד'שלום' קטיעא

וְהִנֵּה פינחס הוא אליהו, ועכשו הבטיחו הקדוש ברוך הוא על ידי משה שיגלה לו סודות התורה אבל לא בשלמות, לפי שעתיד לומר קטגוריא בפיו על ישראל, ובשביל כך יהיה חסר מעט מסודות התורה מחמת הבטול שמתבטל בשעה שהוא בא לברית מילה.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

וְזָהוּ שאמר לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום, הוא ברית על התורה הנקראת 'שלום', דהינו שיתגלו לו רזי התורה, ובאה נא'ו דשלום קטיעא לומר, דשלום זה שהיא התורה שעתידה להתגלות לו יש בה חסרון מעט, לפיכך נא'ו דשלום קטיעא. והחסרון הוא בשביל פיו שעתיד לומר קטגוריא על ישראל, והפה רמוז בראשי תבות 'הנני נתן לו' גימטריא 'פה', לומר, בשביל מה שעתיד לומר בפיו לפיכך בָּאָה נא'ו דשלום קטיעא:

ושם איש ישראל המכה (כה יד)

אור הגנוז לצדיקים

חשך, אף על פי שהם בחינת חשך מכל מקום יש בהם בחינת אור, וכשיבוא משיח צדקנו ויהיה אור הלכנה כאור החמה אזי יהיו הג' שבועות ימים טובים, פי הג' שבועות הם כנגד ג' רגלים:

בית אהרן

רבי אהרן מסרלין זיע"א

אין העולם יכול לסבל קדשת ימים אלו לכן הם כהסתר

הרגלים הם נגד המדות ונגד האבות וכו', וכאלו השלשה שבועות שיך בחינת שלש ראשונות, חכמה, בינה, דעת, ואלו השלש ראשונות הם למעלה מהעולם והזמן, ואין העולם יכול לסבלם, לכך הם כהסתר באלו השלשה שבועות, ואם ירצה השם לעתיד יתגלו ויהיו רגלים גדולים:

תולדות יצחק

רבי יצחק מנטכין זיע"א

בימי בין המצרים יש אהבה והתגלות חסדים גדולה מאד בשמים

הנה הימים האלה שהם ימי בין המצרים בכל שנה ושנה, יש בהם התגלות חסדים למאד נעלה וכו', הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה, כשמגיעים אלה הימים נתעורר אהבה גדולה עלינו, ונזכר חסדו יתברך, ורחמים גדולים עלינו ועל כל ישראל:

אור לשמים

רבי מאיר מאפטא זיע"א

ימי בין המצרים ימים קדושים מאד באהבה | מסגלים מאד לתשובה

הימים האלו הם ימים קדושים מאד אבל הם באהבה, ובכל שנה ושנה נתקנו יותר ויותר, והם כ"א יום כמנין אה"ה, כי על ידי תשובה נתקנו, והימים האלו מסגלים מאד לתשובה, הגם ששערי תשובה לא ננעלו ומועיל תמיד לדופקי בתשובה, אבל אותן הכ"א יום שבין המצרים הם מועילים יותר:

שער ישיבך

רבי חיים אלעזר ממונקאטש זיע"א

שבתות בין המצרים כנגד שלוש רגלים

מקבל בידנו בשם הקדוש הרבי מלובלין זיע"א — אשר כל דבריו ברוב

אנגד למנע ממנה דבורים רעים, ואז תזכה לשמע לקול האלה ולא תבוא לידי עון וחסא, והבן בס"ד:

ביום השמיני עצרת תהיה לכם (כט לה)

תורת הרמ"ל

רבי משה לייב מסאסוב זיע"א

יש לשמר את אש ההתלהבות משבת אחת לחברתה ועל ידי זה מתקדשים ימי החל שביניהם

ביום השמיני עצרת תהיה לכם, במדרש (במד"ד כא כה) זהו שאמר הכתוב 'פתחת אהבתי ישטונני ואני תפלה' (תהלים קט ד), והוא תמונה.

ונראה בעזרת השם יתברך לפרש, דהנה השם יתברך נתן לאדם הנשמה שהוא חלק אלקי ממעל, והוא נקרא אור, כי 'נר ה' נשמת אדם' (משלי כ כז), ואורות מתחלקים לכמה אפנים, יש אור פשוט, ויש אבוקה שהוא גדול, ויש גם כן אש שהוא גדול מאד.

וזה שאמרו רז"ל (פסחים ח) אבוקה במוצאי שבת קדש להבדלה מצוה מן המבחר, הטעם לפי שבמוצאי שבת קדש צריך להכין מאור השבת שהוא אחרות גדול על כל החל עם שבת הבא, ושבת הבא צריך להכין שאיר אור משבת העבר, ושבת הנה, ונעשה אבוקה הב' שבתות על כל החל.

וזה פרוש המדרש, וביום השמיני עצרת תהיה לכם, משבת הראשון עד שבת הבא הוא יום שמיני צריך לעצור האור הקדוש על כל החל, זהו שאמר הכתוב 'פתחת אהבתי ישטונני ואני תפלה', ודו"ק:

• לשונות של אור •

למלחמה ונוצחים, דביוצאים למלחמה פתיב 'כי תצא מחנה על איביך ונשמרת מכל דבר רע' (דברים כג י) ודרשו חז"ל בספרי על לשון הרע, וכתיב אחר כך וינתד תהיה לך על אנגד.

הינו שעל ידי קדשת השמיעה יוצאים למלחמה ונוצחים, כדאיתא במדרש רבה פרשת אמר (כו ב): דורו של דוד כלם צדיקים ועל ידי שהיו בהם דלטורין בעלי לשון הרע יוצאין למלחמה ונופלין, אבל דורו של אחאב עובדי עבודה זרה היו ועל ידי שלא היו בקו דלטורין היו יוצאין למלחמה ונוצחין, עין שם במדרש.

טעם נתינת מתנות החטאת בקרנות המזבח כאצבע על פי כאור הנ"ל

וכזה נבין מפני מה נתינת המתנות של חטאת בקרנות המזבח היה באצבע. דהנה בזה הקדוש פרשת ויקרא (יג) על הפסוק ונפש פי תחטא ושמעה קול אלה' (ויקרא ה א) וזה לשונו:

דכד מטון יומיו לאסתלקא מן עלמא קודשא בריה הוא תוהא עליה ואומר, ונפש פי תחטא ושמעה קול אלה, והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא פי ואסהדית בה פד נחמת לעלמא וכו', עד כאן לשונו עין שם.

מכאן דאם האדם שומע לקול אלה, והקול אלה שומע אדם בכל יום בשעה שמתחזרים לו נשמתו ושומע הקול שמכריזין תהי צדיק ואל תהי רשע, אז לא יחטא.

אך אמאי בא האדם לידי חטא. בשביל שקלקל את השמיעה שלו, על ידי שנקנסו באוניו דברים שאינם הגונים וכו' נאטמו אוניו משמע קול אלה וקול הכרוזים היוצאים מלמעלה, אבל אם היה מניח אצבעותיו באוניו שהם פיתדות לתוך אוניו ולא היה נקנס באוניו שום דבר רע, לא היה בא לידי חטא, מפני שהיה שומע בכל יום הקול אלה.

ולכך כשמביא חטאת על חטאותיו אשר חטא, צותה התורה שתהא הנזיקה שהוא עקר הפפרה, על ידי טבילת אצבעו, מפני שעקר הפגם בא לו על שלא עשה באצבעו מה שהיה לו לעשות - להכניס באזן ולשמור על השמיעה שלא תטמטם על ידי דבורים רעים.

ובשביל זה פתיב פי יהיה כף איש אשר לא יהיה טהור וכו', והתקון לזה כתוב אחר כך וינתד תהיה לך על אנגד, הינו שתשים אצבעיך בתוך

בין המצרים

עירין קדישין

רבי ישראל מרזיין זיע"א

שנב מעלתם וקדשתם של ימי בין המצרים | לעתיד יהיו יום טוב

אבי אדוני וצ"ל (רבי שלום שכנא מפרוביהשט זיע"א) אמר, שמן הג' שבועות יודע לו הימים טובים. ואני אומר שהג' שבועות הם כמו אבנים טובים שגדלים תחת הרי

מכשול ופיקת עון רח"ל, וכמו ששמעתי על מו"ר הרב הקדוש המנוח מו"ה יעקב יצחק וצלה"ה מלבלין איך שהיה נעור כל הלילה ושמר בני עירו ממכשול. ובפרט בימים האלה בין המצרים או צריך שמירה יתרה להנצל מכל דבר רע (פרשת בלק ד"ה לא הביט):

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

יש להתחזק מאד באהבת ישראל בימי בין המצרים והוא קרוב ביאת משיח

האריך מאד בענין אהבת ישראל, שצריך לאהב כל אחד מישראל וכו', כי שנאת חנם החריכה בית מקדשנו, ובעונותינו הרבים עדין מרקר בינינו, על כן צריך מאד לטרח בזה את עצמו לכא למדה זו, ובפרט בין המצרים ימי החורבן:

כסילים ולבם בל עמם. רק צריך להתחזק עצמו בתורה בתפלה ובתשובה בימים שבין המצרים - שהם ימי תשובה, שמי"ז בתמוז התחילו מ' יום אמצעים שבקש משה רבנו עליו השלום רחמים על ישראל וכו'.

יש לשקר על למוד התורה בימים אלו

ועל זה אמר התנא 'הוי שקוד ללמד'. הוי' בגימטריא כ"א. רומז לימים הנ"ל שהם כ"א, שגדלים בו שקדים, וצריך אדם לשקר על דברי תורה (פרקי אבות):

דעת משה

רבי משה אליקים בריעה מקוריץ זיע"א

בימים אלו נצרך שמירה מיוחדת

הצדיק עליה דידיה רמזא חיובא להשיגח על עדת צאן קדשים שינצלו מכל

הקדש - כי אלו השלוש שבתות בין המצרים הם כנגד שלוש רגלים פסח שבועות וסוכות:

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוריץ זיע"א

אף שהזמן גרמא להתעצב על חרכון יש להתחזק ביותר לעבודת הבורא בשמחה

בין המצרים וכו', הגם שהזמן גרמא להיות עצב ונאנח על חרכון בית ה', עם כל זה יש לחזק את עצמו ולטהר לכבו ולעבד ה' בתורה ותפלה בשמחה, בפרט בשעת אמירת שירות ותשבחות (פרשת מטע'):

לא כקצת המוני עם שאומרים שלא יוכלו להתפלל בין המצרים

לא כקצת המוני עם שאומרים שלא יוכלו להתפלל בין המצרים, וכונאי המה

אוצרות גאוני הדורות

והנה הראשון מצאנו באלעזר, שפן כשמת אהרן ונסתלקו העננים וחרו לאחוריהם, ועמדו בני לוי ולחמו, והרגו ישראל למען כבוד ישראל והקב"ה, כדאמר ריש יומא בירושלמי. וכתוב (במדבר ג לב) 'ונשיא נשיאי הלוי אלעזר בן אהרן, הרי בצויו נעשה זה, וזה שיחסו הפתוב ב'ן אלעזר'.

וכאהרן אמרו רז"ל (ויק"ר י א) שרצה להרחיקם עד יום מחר, עשה העגל, ומוטב שיתלו הסרחון בי ואל יאכדו ישראל. הרי מפני תועליות ישראל השליף כל חלקו בעולם הפא לאהבת ישראל. לכן יחסו הפתוב ב'ן אהרן'.

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלקיו, ששרג ישראל עבור כבוד הקדוש ברוך הוא, ויכפר על בני ישראל זה פפרת דברים שעשה פלילות עם קונו לתועליות האמה ולאהבתה.

ישיר משה

רבי רפאל משה פאלקון זצ"ל

כשרות הכהן מתיחסת לאב ולא לאם

מוכא במדרש תנחומא (פר' פינחס ט"א), מה ראה הקב"ה ליחס את פינחס אחר מעשה זה, שבשעה שנדקר זמרי עם

ולפי זה מה שאמר השיב את חמתי מעל בני ישראל ירמוז על שאר השבטים, שהשיב חמתו לגמרי מהם ולא נגעה בהם זד ה' כלל, ומה שאמר ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי ירמוז על שאר שבטו של שמעון ששרג מהם כ"ד אלה, אכל לא פלה אותם לגמרי בקנאתו שקנא עליהם.

אבל על שאר ישראל לא היה עליהם כי אם חמה לבד שלא מחו ברשעים, ושבטו של שמעון היה עליהם קנאה, שזמרי שעשה המעשה ההוא הוא נשיא שלהם, וכל הכ"ד אלה פלם נתקבצו עליו לעזרו בנזר במדרש, ולזה נתמלא עליהם קנאה, ובה יתרח הפל.

משך חכמה

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל

יחוס שתי מעלותיו של פנחס אחר אלעזר

ואהרן הכהן

הענין, דפנחס עשה שני דברים, האחד ששרג ישראל בשביל נקמת כבוד ה' שלא יתחלל, וזה 'קנאים' המקנאים לכבוד המקום והאמה 'פוגעים בו'.

השני, שהפקיר את כל העולם הפא וקנא לטובתם של ישראל, וכמו שאמרו

(סנהדרין פב:): 'יעלמד פינחס ויפלל' (תהלים קו) שעשה פלילות עם קונו על אלה יהרגו כ"ד אלה מישראל.

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי (כה יא)

בעלי ברית אברהם

רבי אברהם אזולאי זצ"ל

חלוק החרון אף מעל שבטו של שמעון משאר כל ישראל

יש להתבונן מה טעם פפל 'בני ישראל', היה לו לומר ולא כליתי אותם. גם כן מה טעם השנוי ששנה פעם לשון חמה, ופעם לשון קנאה, היה לו לומר 'לא כליתי את בני ישראל בחמתי'. גם כן פעם אמר לשון 'השבה', דמשמע השבה לגמרי שלא נגעה בהם זד ה', ופעם לשון פליה, דמשמע פליה הוא דלא כליתי, וכן מצינו שמתו כ"ד אלה.

יש לפרש במה שאמרו רבותינו ז"ל, שכל כ"ד אלה היו משבטו של שמעון ולא מת אחד משאר השבטים. ובה יתרח הכל אחר שנקדים ההפרש שבין החמה והקנאה, כי הקנאה גדולה מהחמה, שהחמה תקדם תחלה פאדם הכועס על דבר, אבל לא התפעל כל כך לקום להתנקם נקמת הדבר ההוא, והקנאה היא ההתפעלות שהתפעל ונתעורר כל כך, עד שלא יוכל לכבש פעסו, וקם להתנקם ולמסר עצמו על הנקמה ההיא שרצה לעשות.

טו. שְׁהִמַּנְדָה אָסוּר בְּשֵׂאִילַת שְׁלוֹם, לִכְן אָמַר הַנְּגִי נָתַן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם וְהוֹצִיא אוֹתוֹ מִנְדוּוֹ.

צָרוּר אֶת הַמְדַנְיָנִים וְהִכִּיתֵם אוֹתָם: כִּי צָרִים הֵם לָכֵם (כה יז-ח)

חיים מירושלים

רבי חיים אברהם גאגין זצ"ל

המחטיא את ישראל הכי הוא כמועל

בהקדש

מוכא במדרש (כמ"ד כא, ד), "צָרוּר אֶת הַמְדַנְיָנִים", לְמַה, "כִּי צָרִים הֵם לָכֵם". וקשה, מה הוסיף המדרש יותר ממה שמפרש בפסוק.

וַיּוֹכֵן, בהקדים את דברי רבי ישראל יַעֲקֹב אֶלְגָּאזִי בְּסִפְרוֹ 'שְׁמַע יַעֲקֹב'

(דרוש לפרשת מטות), שהקשה, מדוע צוה ה' את משה להלחם במדיינים, אם בגלל שהסיתו את ישראל לעבד לבעל פעור ולהתטיאם בכנות מואב, הלא מבאר בגמ' קדושין (מב:) ש'אין שליח לדבר עברה' וממילא המשלח פטור שהרי יכולים היו המדיינים לטען 'דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים' ולא היה לישראל לשמע לנו, ואם בן מדוע נענשו המדיינים, ותרץ, ע"פ המבאר בגמ' (סו), שבמעילה בהקדש יש שליח לדבר עברה והמשלח חייב. ומאחר שישראל הם בבחינת הקדש, שנאמר "קדש ישראל לה" (ירמיה ב, א), לכן התחייבו המדיינים על שהסיתו את ישראל לעבד על רצון ה', כדן מועל בהקדש.

ומעתה, זהו שהקשה למדרש "צָרוּר אֶת הַמְדַנְיָנִים", לְמַה, כְּלוֹמַר מְדוּעַ נְעַנְשׂוּ הַמְדַנְיָנִים, וְהִלָּא אֵין שְׁלִיחַ לְדַבֵּר עֲבֵרָה, עוֹנֵה הַמְדַרְשׁ, "כִּי צָרִים הֵם לָכֵם". ומדייק המדרש, שְׁפָל הַטַּעַם שֶׁהִתְחַיְּבוּ הַמְדַנְיָנִים, הוּא מִפְּנֵי שֶׁהֵם הָיוּ צוֹרְרִים "לָכֵם", שְׁאַתֵּם בְּבַחֲיַנַת הַקֹּדֶשׁ. ובהקדש, אֵכֵן יֵשׁ שְׁלִיחַ לְדַבֵּר עֲבֵרָה. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

לִימְנָה מִשְׁפַּחַת הַיִּמְנָה (כו מד)

יבא הלוי

רבי יוסף הלוי זצ"ל

ממשפחת הימנה יש להוכיח את יחוס

השבטים

כתב רש"י עה"פ "רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל בְּנֵי רְאוּבֵן חֲנוּךְ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי

אֲשֶׁר עָלָיו מִטַּל גַּם כֵּן לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת אֶת חֻקֵּי ה' וְתוֹרָתוֹ, אֲבָל לֹא יַעֲלֶה בְּדַעְתּוֹ לְתַלּוֹת מַעֲשָׂיו עַל מַעֲשֵׂה אֵיזָה עֲכוּ"ם אֲשֶׁר עָשָׂה כְּזֹאת, כִּי מַעֲצָמוּ יִבִּין כִּי הַעֲכוּ"ם יוּכַל לַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹנוֹ בְּאֵין מִפְרִיעַ, מַה שְּׂאֵין כֵּן הוּא עוֹשֶׂה בְּזָה נֶגְדַ רְצוֹן הַבּוֹרָא יִתְעַלֶּה.

לִזָּה אָמַר הַקַּב"ה 'אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ וְגו', כִּי כָל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי יִדְמֶה בְּעַצְמוֹ כְּאִלוֹ לֹא נָתַן הַקַּב"ה תּוֹרָה רַק לּוֹ וְלֹא לְאַחַר זוּלָתוֹ, וּמִתּוֹךְ כֵּן לֹא יָבֵא לְתַלּוֹת מַעֲשָׂיו בְּשׁוּם אָדָם, רַק יֵיטֵב צַעַד בְּדַרְכֵי ה' וְתוֹרָתוֹ. עכ"ד.

וְהִנֵּה פְּנִיחָס בְּוִדְאֵי הָיָה יוֹכֵל לְהִבִּיא רְאִיָּה מִן הַגְּדוּלִים מִמֶּנּוּ, מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן וְשִׁבְעִים זְקֵנִים, וְכֻלָּם רָאוּ גַם כֵּן מַעֲשֵׂה רַע הַזֶּה וְלֹא עָשׂוּ מְאוּמָה, כִּי בְּאֵמַת אֵינוֹ חַיֵּב כְּלוֹם רַק קִנְאֵין פּוֹגְעִין בוֹ, וְרַק הוּא בְּעַצְמוֹ הַתְּאֵזֵר חֵיל לְקִנְאָה קִנְאָת ה' צְבֵאוֹת, וְאַצְלוֹ הָיָה נִחְשָׁב כְּאִלוֹ הוּא לְבַדּוֹ יֵשׁ לוֹ אֱלֹקִים וְלֹא לְאַחַר, וְלִכֵּן אֵין עוֹשֶׂה שׁוּם אָדָם נִקְמָה הַזֹּאת, רַק הוּא בְּעַצְמוֹ מִכְרַח לַעֲשׂוֹתָהּ, וְזֶהוּ תַחַת אֲשֶׁר קִנְאָה לְאַלְקִיּוֹ וַיִּקְא, כְּלוֹמַר כְּאִלוֹ הוּא רַק אֱלֹקִי לְבַדּוֹ.

בינת יששכר

רבי יששכר בער קאהן זצ"ל

צווי הקנאות לפנחס לברו

והקשו המפרשים שהיה לו לכתב 'קנא לאלקים'. ונראה לרמז בזה על פי מה שפירשו המפרשים דעל ידי שנתעלמה הלכה מכל העדה ולא מפנחס, על ידי זה גופא היה יודע שהוא צריך להיות הקנאי ועל דרך זה מפרשים הפסוק (בראשית לו כא) 'וישמע ראובן ויצאלהו מידם', דהינו שעל ידי ששמע הרוח הקדש של ונראה מה יהיה חלמתיו על ידי זה הצילהו מידם. וזה שאמר קנא לאלקיו רצה לומר שדוקא אליו היה הצווי ולא לאחר, כיון שמאחרים נתעלמה הלכה זו וכנ"ל.

לכֵּן אָמַר הַנְּגִי נָתַן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם (כה יז)

כסף נבחר

רבי אבי עזרי זליג מרגליות זצ"ל

כטול נדווי של פנחס

נראה דאיתא בירושלמי (סנהדרין פ"ט ה"ז) מלמד שהשבטים נדו פנחס על המעשה אשר עשה פנחס, ותמן תנינן (מ"ק

פזבי, עמדו השבטים עליו, ואמרו, ראייתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לע"ז והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ליחסו "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן".

ויש להבין, מה הועיל מה שיחס הכתוב את פינחס לאלעזר אביו, כדי לבטל את דברי השבטים.

ויוכנ, בהקדים את דברי הגמ' בקדושין (טו), כי אף שפנה חלל (בן גרושה או בן תלוזה) פסול לעבד לכתחלה בבית המקדש, אם עבד עבודתו כשרה. שנאמר 'והייתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם', ומתבת "זרעו" לומדים כי אין הפרש בין זרע פשר לזרע פסול, בכל אופן מתיחס הוא לאביו שהוא פהן פשר, ולא אחר אמו, ולכן עבודתו כשרה בדיעבד.

ומעתה, לפי שהיו השבטים מבזים את פינחס ומיחסים אותו לאמו, ואומרים 'ראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לע"ז הרג נשיא שבט מישראל', וא"כ אינו ראוי לשרת בכהנה, לכן בא הכתוב ליחסו לאביו, "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן". שמזה יש ללמד, שאין הולכים אחר האם אלא אחר האב, ואם האב פשר אף הבנים כשרים. וזהו שדרשה הגמ' 'והייתה לו ולזרעו אחריו', שבין זרע פשר בין זרע פסול, מתיחס הוא לאביו שהוא פהן פשר. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

תחת אשר קנא לאלהיו וכפר על בני ישראל (כה יג)

אמרי אש

רבי מאיר אייזנשטטר זצ"ל

התאזר פנחס לקנא קנאת ה' כאלו לא

נתנה התורה אלא לו לברו

הדקדוק עצום למה פתיב 'לאלקיו', האם הוא רק 'אלקיו', הנה ליה לומר 'לאלקים'. ויתכן על דרך מה שאמר מורי חמי הגאון הקדוש מו"ה דוד דייטש זצוק"ל לפרש למה פתיב בעשרת הדברות בלשון יחיד 'אנכי ה' אלקיך' לא יהיה לך' וגו', הנה ליה למימר בלשון רבים, הלא דבר אל כל ישראל.

ואמר, כי דרך החוטא אשר ירצה להתנצל עצמו על חטאו, יאמר איש פלוני גם כן עשה כזאת, והנה הדרך הוא כי יתלה מעשיו על מעשה ישראל עמיתו,

עונותיהם, ע"ש.

וזהו הפרוש, שיודע שהתורה נקראת 'לחם', כמו שכתוב (משלי ט ה) 'לכו לחמו בלחמי, וזהו את קרבני לחמי לאשי, דהיינו שיהיה עת אשר הקרבנות אשר נעשה על אש יהיה על ידי התורה שנקראו 'לחמי', בבקשה מכם תשמרו דהיינו שתשמרו בכל יום, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (תו"כ פ"ח) אמור על פסוק (ויקרא כב לא) 'ושמרתם ועשיתם', 'ושמרתם' זהו משנה, כמו בן נאמר בן ש'תשמרו' דהיינו למוד, כדי לעשות אותם במועדו, כשיבוא המועד דהיינו הגאולה במהרה בנימינו.

זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עלה תמיד. את הכבש אחד תעשה בכקר (כח ג-ד)

כתב סופר

בני אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל מצוה הנעשית על ידי רבים נחשב לכל יחיד כאלו עשה כל המצוה

צריף להבין דמתחיל זה האשה אשר תקריבו' לשון רבים, ושוב אמר 'תעשה' לשון יחיד. ויש לומר, דהנה מלבד שהקריבו קרבנות רצה ה' שיהיה נקרב בכל יום קרבן צבור, כי אינו דומה יחיד עושה מצוה לרבים עושים מצוה. והנה במצוה שרבים עושים יחד, הגם שכל אחד אין לו בו רק חלק מהמצוה, מפל מקום נחשב לפני ה' כמו שעשה כל המצוה.

וזה שאמר זה האשה אשר תקריבו' שיהיה ממון צבור, שחביב לפני מצוה רבים, ויהיה נחשב לפני כאלו כל אחד בפני עצמו עשה הכבש וכאלו עשה כל המצוה בלה.

עלת תמיד העשיה בהר סיני (כח ו)

מחשבות משה

בני משה בוכנר זצ"ל

הקרבת קרבן תמיד על ידי התורה שנתנה בסיני

ובמדרש תנחומא (סי"ב) הקשה וזה לשונו: אמר רבי שמעון בן לקיש פתיב עלת תמיד העשיה בהר סיני, וכי בהר סיני עשו עולה, ע"כ. ונראה לתרץ דהנה אמרו חכמינו ז"ל (מנחות ק"ו:) 'זאת התורה לעלה ולמנחה, כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה.'

ובנים לא יומתו על אבות, הנהם בבית דין של מטה, והכא בבית דין של מעלה עד כאן לשונו.

והנה הפרי מגדים באו"ח (סי' רכה, עיי"ש) כתב, שנה המדה של פוקד וכו', זה דוקא בבנים ולא בכנות (ע"פ בחוט של חסד שפן פתב בפרשתנו). וזה שאמרו כי בחטאו מת וחסא הוא שוגג, והטעם למה מת על ידי שוגג, יען ובנים לא היו לו ולא היה לו מי שישא עליו מקצת מהמשא, ולכן מת אפלו בחטא קל.

קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו (כו יח)

מקרא מפרש

בפי יצחק יהודה טרונק זצ"ל
ירש יהושע כתרו של משה בזכות ענותותו

במדרש מבאר שיהושע נבחר בשביל שהעמיד הספסליו, והציע המחצלות לפני התלמידים. ובלתי מוכן, הכי זה פכר די להיות מנהיג ישראל ולירש כתרו של משה.

אך יש לומר כי יהושע היה צנוע ביותר, ובעיני התלמידים היה כאלו הוא היותר קטן במעלה, לכן מנוהו למשרתם, והוא קבל זאת באהבה כדי להסתיר מעלתו כאלו לא ללמד תורה בא רק לשרת בני הישיבה, וזאת מצאה חן בעיני ה' לצותו לנגיד על ישראל, וזה איש אשר רוח בו, יוכל להחזיק רוחו הגדול 'בו' בהסתיר פנימה.

את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו לתקריב לי במועדו (כח ב)

אזור אליהו

בפי אליהו הורשובסקי זצ"ל
כפרת הקרבנות בזמן הזה על ידי למוד התורה

ואיתא בש"ס מגלה (לא): אמר אברהם אבינו לפני הקב"ה, שמא ישראל חוטאים לפניך וכו', אמר לו קחה לי עגלה משלשת, דהיינו בנכות הקרבנות יתכפרו. ואמר לו תינה בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם, אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראין בהם מעלה אני עליהם כאלו הקריבו ומוחל להם כל

לפלוא משפחת הפלאי" (במדבר כו, ה), לפי שהיו האמות מבזים אותם, ואומרים, מה אלו מתחכים על שבטיהם וכו'. אם בגופם היו מושלים, קל וחמר בנשיותיהם. לפיכך, הטיל הקב"ה שמו עליהם, ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה, לומר, מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזהו שמפרש ע"י דוד "שבטי יה עדות לישראל" (תהלים קכב, ד). ומפנין שבשמו של "ימנה" כבר היתה האות ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה, לא הצרף הכתוב להוסיף להם אותיות אלו ולקרא למשפחה זו 'הימני'.

והקשה ה'שפתי חכמים', הלא גם אצל הגויים מצינו שכתוב ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה, כמו 'וינרד העמלקי והכנעני' (במדבר יד, מה), וא"כ מה העדות שהשבטים התיחסו לאבותיהם, הרי כף דרך התורה לכנות את שמות המשפחה "החנכי" "הפלאי". (ע"ש מה שחירז).

ונראה לבאר, שאם פדברי ה'שפתי חכמים' שהדרך היא לכנות את שמות המשפחות "החנכי" "הפלאי", א"כ הנה ראוי לכנות גם ל"ימנה" משפחת 'הימני', ומזה שהם לא נקראו כף, מנרד שכנוי המשפחות של ישראל, הוא רק כדי להעיד על יחסם של ישראל. (באדיבות 'מכון חכמי ספר' נתיבות)

אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך הענה הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת ובנים לא היו לו (כו ג)

אוצר יד החיים

בפי ישכר דב באב"ד זצ"ל

פקידת עון האבות על הבנים ולא על הכנות

ואפשר על פי הגמרא דבבא בתרא (קטו.) על הפסוק (במדבר כז ח) 'והעברתם את נחלתו וכו', שכל מי שאינו מניח בן לירשו הקב"ה מלא עליו עברה, והקשו המקרשים הא האדם אינו חייב לכל בדבר הנה.

ונקדים דברי החזקוני פנשת כי תשא על הפסוק (שמות לד ז) 'פקד עון אבות וכו', שהמשא הפכד לאחד נוח לשנים, והכבוד לשנים נוח לשלשה, שאם ילקה אדם בעצמו על עונותיו אז אין העולם יכול להתקיים, אלא הקב"ה ברחמיו מלקה את האדם במקצת ונרעו לוקים במקצת, שנה ממדת י"ג מדות. והא דכתיב (דברים כד טו) 'לא יומתו אבות על בנים

וזה פרוש הכתוב, עלת תמיד, וקשה אף הוא תמיד הא אם יחרב הבית המקדש לא יקריבו קרבנות, על זה אמר העשיה בהר סיני, הפונה שישכיל לעשות הקרבן על ידי התורה שקבלנו על הר סיני.

מצוות הפרשה

תפלת מוסף

סדר היום

רבי משה ב"ר יהודה אבן מביר כיון שתהיה רצויה התפלה בקרבן מוסף לכפר על עונות ישראל

וידוע הוא שתפלת מוסף היא במקום מוסף, ולכן ראוי לבנון בה על זה הענין, שתהיה חשובה תפלתנו במקום קרבן לכפר על כל ישראל אחינו, והוא קרבן מיוחד ליום השבת, והם שני כבשים בני שנה, ושני עשורונים סלת מנחה בלולה בשמן, וביעית שמן לכל עשורון כדין כל מנחה, וזין לנסף וביעית לכל כבש שהוא חצי לג זין.

וכן צריך בכל מוסף ומוסף שאומר מה ענין הקרבנות במקדש בפרטות, ולכונן בתפלתו שתהיה רצויה לפניו ותברך כאותו קרבן המשל עלינו להקריב.

שפתי פהן

רבי מרדכי הפהן זצ"ל

וירדת השפע בתפלת מוסף מלמעלה למטה

תפנת שבת רצית קרבנותיה, שהוא על סדר תשר"ק, לפי שאנו אדוקים ומקבצים אצל הקב"ה, ואומר (זכריה ח) 'אשוקה להם ואקבצם', לפי שבתפלת יוצר עלינו מלמטה למעלה על סדר אבג"ד אל אדון וכו', ובתפלת מוסף עלינו עד לקטר, פי לזה אומרים 'כתר יתנו לך' וכו' ומורידין השפע מלמעלה למטה, לזה אנו מתפללין מוסף על סדר תשר"ק.

כליל תפארת

רבי ישעיה שור זצ"ל

בשבתות די בהזכרת קרבן מוסף בתפלה

לעורר קדשה העליונה

ונראה לתת טעם אמאי בראש חדש קורין מוספי ראש חדש בתורה, ובכל יום טוב קורין גם כן מוספין, ובשבת אין קורין במוספין קרבנות שבת. ונראה הטעם בעה"י, דשבת מקדשא וקיימא ואין צריכין קדוש בית דין, לכן בזה שאנו מזכירין בשמונה עשרה במוסף, די בזה שהקב"ה מתעורר בלי שום מעשינו, אבל בראש חדש יום טוב דצריכין קדוש בית דין, ועל ידי קריאת התורה אנו זוכים להתעורר הקדשה לעילא, שיהיה נחשב כאלו הקרבנו קרבן מוסף.

ילקוט הגרשני

רבי גרשון שטרן זצ"ל

שמירת שבת בהקדמת קרבן מוסף

עלת שבת בשבתו (כח י). ידוע מה שפרש בזה הרב הגאון מו"ה פייש פישמן ז"ל ורשן ד"ק פ"ב יע"א, דרצה לומר בזמן שבית המקדש קים היה ביום השבת שני כבשים, ועתה בעונותינו שחרב בית המקדש ובטלו קרבנות, אנו מקריבים העולת שבת בהשבת גופא, הינו במה שאנו שומרים את השבת, דזה נחשב כאלו הקרבנו עולת שבת, וזהו עולת שבת בשבתו.

יריעות שלמה

רבי שלמה קלוגר זצ"ל

הקדמת כל קרבנות מוסף של עת הגלות לעתיד לבוא

ואת מוסף יום השבת הזה נעשה ונקריב לפניך. לכאורה יש לדעת דתבת 'הזה' מיותר, והנה ליה למימר 'ואת מוסף יום השבת' או 'את יום החג' וכו' נעשה ונקריב לפניך.

אך נראה הפונה, דאנו מקבילים על עצמנו כשיבנה בית המקדש נקריב לפניו יתברך כל הקרבנות שהיו לנו להקריב בעת הגלות, מקבילים אנו על עצמנו לשלם הכל אחר כך, ואדרבה לעתיד לא יהיו חטאים ולא נצטרך לקרבנות, אך עתה אנו חייבים קרבנות ואנו מקבילים מעתה להקריב כל מה שאנו חייבים עתה.

וזה שדיקו בלשונם הטהור 'ואת מוסף יום השבת הזה', רצונו לומר מוסף של היום הזה ממשי, נקריב אז תשלומים על היום הזה ודוקא.

פתח סופר החדש

רבי אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל

הקדמת קרבן מוסף במחשבה

בתפלת מוסף בשבת: 'ואת מוסף יום השבת הזה נעשה ונקריב לפניך', הקשה הרשב"א בתשובה הלא המוסף של שבת זה אי אפשר כבר להקריב, דהא עבר זמנו.

ונראה לי, דהלא כבר אמרו ז"ל (קידושין ט), חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאלו עשה, ובמה שאנו מתפללים תפלת מוסף, ונשלמה פרים שפתינו, אם כן במה שאנו רוצים ומצטערים על שאין אנו יכולים להקריב נחשב לנו כאלו הקרבנו.

והינו 'ואת מוסף יום השבת הזה', שאנו מקריבים עתה במחשבה, נזהר לעתיד שניעשה ונקריב לפניך בפעל.

בן איש חי

רבי יוסף חיים בן אליהו זצ"ל

קבלת תוספת נשמה באמירת 'איה' בקדשת כתר

כשעומד להתפלל שחרית, אחר שאומר פסוק 'אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך' כיון לקבל תוספת הרוח של בחינת היום, ויכונן לקבל זה קדם שיתחיל בברכת אבות, וכמו שכתב בשער הפגנות.

וכתבתי בספר הקדוש מקבציאל שאם שבת לכונן פונה הנזכרת של קבלת תוספת הרוח, יש לו תקנה לכונן אותה בתחלת תפלת מוסף, אחר שיאמר פסוק 'אדני שפתי תפתח' וכו'.

בחזרה בצבור יאמר קדשת 'כתר', וכשאומר החזן תבת 'איה' יאריך בה הרבה, כדי שכל אדם כיון אותה שעה לקבל תוספת נשמה של בחינת היום, וקבלה זו צריכה להיות בתבת 'איה' ודוקא, לכן צריך הש"ץ להאריך בה בנגון, ואם האדם עושה בעמידה בלחש, ושמע ששליח צבור אומר קדשה, ישחק וישמע ויכונן בהרהור הלב בקבלת תוספת נשמה בתבת 'איה'.

וכשיאמר פסוק 'שמע ישראל' בקדשת מוסף, כיון לקבל עליו למסר עצמו על קדוש השם, ואשרי הדוכה לעשות קבלה זו באמת ובתמים, ועליו תבא ברכת טוב. (שניה שניה פר' תולדות)

מעשי צדיקים

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כה יא)

ברש"י, בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

לבית מדרשו של הרה"ק רבי ישראל מרז'ין זיע"א, הגיע הרה"צ רבי יעקב זצ"ל בנו של הרה"ק רבי אלעזר מליז'ענסק זיע"א ונכדו של הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א, ברצותו להסתופף בצל הרבי, כשהוא מסתיר את זהותו.

בנות הסעודה הגביה הרבי מרז'ין את עיניו הטהורות, הביט לכל העברים ופנות בית המדרש, ואז אמר למשמשו, "לך ושאל את היהודי העומד בפנה הרחוקה סמוך לתנור מה שמו", הלך המשמש ושאלו לשמו, אמר "יעקב".

חזר המשמש והגיד לרבו, אמר לו, "שאל אותו שם אביו", שב ושאלו ואמר, "אלעזר", שב המשמש והגיד לרבי והוא צוה, "שאל אותו לשם זקנו", הלך ושאל בשלישית, עתה התמלא רבי יעקב תרעמת על אותו שמש הדורש להתודע לזהותו, ובקש להתחמק מתשובה.

הפעם התנצל המשמש וגלה, "לא אני שואל זאת אלא הרבי", אמר לו, "אלימלך", מיד קרא לו הרבי ואמר, "מדוע כבודו מסרב, הלא זה עתה היה אצלי זקנו הרבי ר' אלימלך ואמר לי, מדוע אינך מקרב את נכדי יעקב". (אוצרות חזון)

ובני קרח לא מתו (כו יא)

באחרית ימיו הגיע החסיד רבי שלמה קאליש ז"ל מתלמידי הרה"ק האבני נור זיע"א, לירושלים עיר הקדש, בה זכה לחיות שלושים שנים נוספות בהן הגה יומם ולילה בתורה הקדושה משוש חפצו.

חסידי סוכטשוב היה בכל לבו ונפשו, ששלט ביד ברזל על כל מעשיו, אך בעלותו מהגולה לארץ הקדש בשנת

תרצ"ו, בעת שהתיצב בפעם הראשונה לשפף שיחו אצל הפתל המערבי, לא עצר ברוחו והתעלף.

בירושלים הוליקוהו רגליו לשיבת המקבלים שער השמים, אשר חותנו החלקת יואב זצ"ל רבי יואב יהושע וינגרטן רבה של קינצק נמנה על מיסדיה, והוא רבי שלמה, שמש מזה ימים רבים נפציגו בהנהלת הישיבה.

בישיבת שער השמים קבע שעור בתורה הנסתר ביחידות עם ראש המקבלים רבי שמעון לידר זצ"ל שהכניסו לפרד"ס הרזים, ועם רבי אלינק'ע יאדלר זצ"ל שיודעי ח"ו רמזו עליו כי הוא מן הלמ"ד וא"ו.

בדרך כלל הצניע רבי שלמה את ידיעותיו בתורת הנסתר, אך בהידמנות שונות נתגלה למעריציו שעקבו אחריו תמיד בעין בוחנת, כי הנהו בן בית בהיכלות. בידו היו סגלות שונות על פי קבלה, לעתים היה הולך לטבל במקנה ומכון יחודים נפלאים, והועיל בזה מאד בהרבה מקרים.

לימים שח רבי שלמה כי זמן מה אחר הפנסו לשיבת שער השמים, הקשיב יום אחד לשעור בתורת הנסתר שמסר אחד מלומדי הישיבה, אך לא היה מסגל לסבל את שעורו, "הרגשתי ריח לא טהור", אמר, עוד הוסיף שבתחלה לא רצה לצאת באמצע השעור שמסר הלה, מחשש לכבודו, אך משחש שאינו מסגל עוד לשהות בחדר, קם ויצא.

אחר שחקר ודרש אחר מעשי אותו חכם, נודע לו כי זה האיש העז ושלח ידו מכבד לפגע בכבוד הרה"ק האמרי אמת זיע"א בפרהסיא, הבין רבי שלמה את אשר לפניו, וכמוכן פרש ממחצתו. (זכרון שלמה)

טובות על קרח, שהרי הוא צער את משה רבנו עליו השלום, אך מאידך, כיצד נתן לדבר עליו רעות, הרי הוא סבו של הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א".

סיים רבי יצחק ואמר, כי אכן בספר הקדוש עבודת ישראל בו נאספו דברי תורתו של המגיד מקוזניץ על התורה, לא מובאים כלל חדושי תורה על פרשת קרח. (החכמה מא"ף)

אלה בני בנימן למשפחתם ופקדיהם תמשה וארבעים אלה ושש מאות (כו מא)

כתב החפץ חיים זיע"א, כאן גלתה לנו התורה כי אין חכמה ואין עצה לנגד ה', לבנימין היו עשרה בנים כדאיתא בבראשית (מו כא) ואלו לדן היה רק בן אחד, חושים, שהיה גם חרש כדאיתא בסוטה (יג). אף על פי כן עלתה לו, שהיה מרבה באוכלוסין יותר מבנימין שהיו לו עשרה בנים.

מכאן יש ללמד שמי שה' חפץ בו, יכול להצליח מבן אחד יותר ממי שיש לו עשרה בנים. וכן הדין עם נכסים, יש לך עני מצליח ושמח בחלקו, ולהפך, עשיר שאינו מצליח כל כך, ועושה כלם ה'.

ספר רבי אהרן ביאליסטוצקי ז"ל את אשר שמע מפי החפץ חיים באחת משיחותיו בביתו בשבת קדש. מעשה באיש פשוט שנהג לשבת בבית הכנסת ולשפף שיחו לפני הקדוש ברוך הוא באמירת תהלים מעמק הלב ובהשתפכות הנפש, בפרט אם היתה בביתו צרה חלילה, היה מתחנן לפני ה' שיענהו וימלא משאלותיו לטובה ולברכה.

פעם נכנס אורח לבית המדרש, וכאשר ראה את היהודי אומר פסוקי תהלים בהשתפכות הנפש ובהתלהבות, החליט אף הוא לעשות כמעשהו, ממחשבה למעשה נטל ספר תהלים והחל לומר פסוקי תהלים במתינות ובהתעוררות הלב,

כאשר בכל אותו זמן מביט הוא מפעם לפעם על האיש הפשוט השופך לבו בכונה עצומה.

לפתע שמע את הלה פורץ בבכיות גדולות ודמעות שליש נגרות מעיניו, פראותו כן נזכר אף הוא מקל חבילי הצרות והיסורים שהשתרגו על צוארו, והצטרף עמו גלב נשבר לשפף שיחו לפני השם בדמעות שליש, כך המשיכו לעמד זה בזוית זו וזה בזוית זו ואמרו תהלים, עד שהגיע זמן תפלת ערבית.

אחר התפלה נגש האורח אל האיש שאמר את התהלים, התנצל שהוא מתערב בעסקיו, אף בקש לשאל מדוע בכה כל כך בעת אמירת תהלים, שמה יש בידו לעזר לו, ואף אם לאו, הרי אמרו (מסלי יב כה) 'דאגה בלב איש ישיחנה'.

פתח הלה וספר שיש בביתו בת שהגיעה לפרקה, היא משלמת בכל המעלות והמדות הטובות, אף מחמת עניותו אין מי שירצה להשתדף עמו והדבר מעיק על לבו.

נענה האורח ואמר שאף הוא סובל מצרה דומה, יש לו בחור צורבא מרבנן חכם ומשכיל, ואין מי שירצה להשתדף עמו בגלל שאין הפרוטה מצויה בכיסו. כיון שפן אמרו זה לזה כי מצא מין את מינו, והוא ענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

בתוך זמן קצר נשתדכו יחד, מזווג זה יצאו ארבעה עמודי עולם, הלא המה הגאונים **רבי חיים הכהן בעל קונטרס הספקות, רבי חיים הכהן, רבי אריה לייב הכהן בעל קצות החושן, ורבי מרדכי אב"ד חורדוב** זצ"ל, שהאירו עיני ישראל בתורתם.

סיים החפץ חיים ואמר לתלמידיו, "מלבד שאפשר ללמד מספור זה כמה גדולה כחה של תפלה היוצאת מעמק הלב, יש כאן עוד למוד גדול, לפעמים מהרהר אדם מדוע אין הקב"ה מזמון לי פרנסה טובה, כך יהיה באפשרותי לשדוף את צאצאי עם זווגים הגונים.

אולם האמת להפך, דוקא בגלל שלא היה להם פרנסה נדבק טוב בטוב והשתדכו זה בזה, מה שנראה לאדם כפרענות, היא הטובה הגדולה ביותר

עבורו". (חפץ חיים על התורה, אוצרות התורה על פי מאיר עיני ישראל)

אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת ובנים לא היו לו (כו א)

זמן מה אחר שהתמנה **רבי יוסף באב"ד** זצ"ל בעל **המנחת חנוך** לשמש כאב"ד טרנופול שבאוקראינה, נגש אליו אחד מתושבי העיר וספר כי הוא נלחם בעדו בעת הבחירות לרב העיר, עד שזכה שהדבר יצא לפעל והרב אכן התמנה לתפקיד, יען היו הרבה שונאים ומתנגדים לדבר, והמנחת חנוך השיבו "ישר כח", לאחזוקי טיבותיה בעד אהבתו פראוי.

לא עבר זמן רב עד שעמד לפניו אותו אדם, לבקש להתדין בדיו תורה שהיה לו עם יהודי אחר, מיד הכירו ואמר "לא אשב בדינך ולא אדזקק אני לזה, יען ספרת כי היית לוחם בעדי שימנו אותי לאב"ד נגד המתנגדים לי בדבר הזה, והרי זה כשחוד דברים מעיקרא".

אולי וכנראה היה זה פונת הבעל דין מלכתחלה, לבא זמן מה מקדם לספר הגדולות והנפלאות אשר עשה בעד בחירת הרב, למען יכיר לו טובה בעת משפטו.

למקרביו אמר המנחת חנוך, "כעת נתישב לי הכתובים בפרשת פנחס שבאו בגות צלפחד אל משה רבנו ואמרו, אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח, לכאורה קשה, מה הנפקא מנה אם היה בעדת קרח החולקים על משה או לא, כיון שמת מגיע לבנותיו ירשה, ומדוע להזכיר מעשי האיש הנפטר בחיים חיותו לענן ירשת בניו או בנותיו.

אלא כיון שאמרו למשה רבנו את הדברים הללו, שאביהן לא היה מהחולקים ומתנגדים עליו בעדת קרח, החשיב זאת משה רבנו עליו השלום לשחוד דברים ולא נדזקק לדינם עוד, על כן נאמר (להלן פס ה) 'ויקרב משה את משפטן לפני ה'". (דברי תורה - מהדורה תליתא)

ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר אין להם רעה (כו יז)

החפץ חיים זיע"א, הרועה הנאמן לעדתו בני ראדיו, היה מלמד שעור גמרא בבית הפנסת של ראדיו, והגיע לגמרא (בבא בתרא לו.) שבנהרדעא שכוחים היו גנבים, לפיכך לא היו בני העיר מניחים לבהמותיהם ללכת לבדם לבית הרועה כבכל העולם, אלא 'מידא לידא משלמי', מוסרים היו בעצמם את הבהמות, מידם לידי הרועה.

נענה הפלן דראדיו ואמר כי עתה מבין הוא מה שאומרים בקבלת שבת, 'ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו' (תהלים צה ז) כי שמירת ה' עלינו תדיר בלא הפסק, כדבר הנמסר מיד ליד. החפץ חיים שבח פרוש זה, והיה מצטטו תכופות.

שמעתי לפרש בכך בקשת משה רבנו ע"ה, 'ולא תהיה עדת ה', אף לא לרנע אחד, 'כצאן אשר אין להם רעה', אלא מיד ליד, מיד של משה רבנו רעיא מהימנא לידו של 'הושע בן נון הממשיך אחריו בהנהגת העם, בלא הפסק. (מסבנות זבא)

את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו (כב א)

נהוג היה בחצר הקדש של המגיד הרה"ק **רבי אברהם מטריסק** זיע"א בעל **מגן אברהם**, שפל הבא להסתופף בצלו סועד את סעודותיו בבית הצדיק, לבית מדרשו הגיעו חסידים למאות ולא לפים ביניהם תלמידי חכמים גדולים, רבנים, ואפלו עשירים ואמידים, בכל עת ששהו בטריסק היה עליהם לאכל אף ורק משלחו הרבי, בין בחל ובין בשבת או ביום טוב.

ההוצאות היו גדולות עד למאד, בבית הצטברו חובות עצומים מבואם של ההמונים, עד שהרבי נאלץ לשגר שליחים מיוחד לעירות החסידים, לאסוף מעות לכסוי החובות.

נכנסו אל הרבי מספר מכבדים, ושאלו אולי יפסיק ההנהגה הזאת של האכלת המונים, כך לא ידזקק לשלח לקבץ כספים לשם כסוי ההוצאות, הרבי שתק, והחסידים הבינו כי ככל הנראה שתיהם כהודאה.

אחר זמן משונכנסו שוב לדבר על כך, פתח הרבי ואמר, "בזמן שבית המקדש היה קים אמרו חז"ל המזבח מכפר, ועכשו שלחנו של אדם מכפר. בכו אני מפרש את הפסוק 'את קרבני, הקרבן שלי הוא, לחמי לאשי', מה שאני נותן להם לאנשים שלי, ובזה יש ריח ניחוח לה", וסליחה וכפרה לי ולכל החסידים". (סיפורי חסידים)

וביום השבת שני נכשים בני שנה תמימים (כח ט)
דרש רבי שלום שבדורון זצ"ל, את המעשה הזה שמעתי מרבי זלמן סורוצקין זצ"ל **גאב"ד לוצק**, אשר בשנותיו הצעירות כהן כרב בעירה זיטל, העירה בה נולד החפץ חיים זצ"ל.

בזיטל היה בחור יהודי שהחליט לנסע לארץ ישראל עם החלוצים, היו אלה צעירים שנתפסו לציונות כשאחת מגמתיים לזרק את כל מטען היהדות מאחוריהם, בבואם ארצה היו מגשימים מטרה זו בטענה שבארץ ישראל כבר לא צריכים לשמר שום דבר מדיני היהדות רח"ל.

ברצונו לצבר לעצמו כספים להגשמת מטרתו, רכש בחור במעות שנתן לו אביו מכונית, בה היה מסייע אנשים מהעירה לתחנת הרכבת ובחזרה, מכיון שכבר נתפס לרעיונות הנפסדים של החלוצים, הפסיק להקפיד על שמירת השבת כהלכתה.

הוא החל לאחר בכניסתה ולהקדים ביציאתה, עד כדי שנתפס כשהוא מגיע לעירה לאחר כניסת השבת. מיד קם רעש גדול בעירה, כלם רצו לרב והתריעו על הפרצה הנוראה והרב שלח מיד לקרא לבחור, אך זה המציא תרוץ על מעשיו, ונתן הבטחה שימנע להבא מעשות כזאת.

אחר מספר שבועות שוב חזר על מעשהו, הוא נתפס בנסיעתו בשעה מאחרת יותר ושוב נקרא אל הרב, הוא התנצל פעם נוספת, אבל במהלך הזמן כבר לא הועילו כל

המחאות כי הבחור נעשה ממש למחלל שבת בפרהסיא.

רבי זלמן סורוצקין חפש נואשות אחר עצות לרסן את הבחור, הוא רצה לקרא לאביו, אך הלה נפל למשכב ונאלצו לאשפזו בבית חולים בוילנה, כך שהוא לא היה בבית. הרב הזמין את אם הבחור, אך זו התעקשה לטעון שלא יתכו שבנה מחלל שבת.

לימים הפטיר רבי זלמן כי אותה אם ברחמיה המדמים על בנה, המחישה את פסוקו של הנביא (איכה ד י) 'נשים רחמניות בשלו ילדיהו', כי מרב רחמנות הן מבשלות ושורפות את ילדיהו בגיהנום.

אחר תקופה הזדמן רבי זלמן לזינגא לרגל אספת רבנים שנערכה במקום, בה השתתף גם החפץ חיים זצ"ל, למחרת בבקר יצאו כל הרבנים לתחנת הרכבת כדי לחזור למקומותיהם, ובהם גם הרב סורוצקין.

בבואו לתחנת הרכבת ראה שיש עוד זמן עד הנסיעה ויצא מהקרון כדי לשאף מעט אויר בחוץ, החפץ חיים לעמתו נשאר ברכבת, בהיותו עסוק בתפלה. כאשר התהלך הרב סורוצקין בבית הנתיבות, הבחין לפתע באביו של אותו בחור מתקרב.

בראותו את הרב, מהר האב לקראתו בשמחה, לשאלה מה הוא עושה במקום ענה אבי הבחור כי היתה לו סבתא צדקנית, שבאה אליו פעמים רבות בחלום וכל מה שהיא אומרת לו הוא אמת.

לפני זמן מה באה אליו שוב בחלום ואמרה לו, "כבר כמעט שנה שאתה שוכב כאן בבית החולים ולא מצליחים לרפאותך, צא מבית החולים ותסע לחפץ חיים לבקש ברכה", "שמעתי לעצתה, התגנבתי מבית החולים, ואני רוצה לנסע עתה לראדיו".

אינה צריה לנסע עד ראדיו, אמר לו מיד הרב סורוצקין, "החפץ חיים נמצא כאן ברכבת, תכנס אליו ותבקש ברכה". מחו של הרב סורוצקין פעל עתה בקדחתנות, זו ההזדמנות הטובה ביותר אמר לעצמו,

לחסל את פרשית חלול השבת של הבן הסורר.

מיד נגש אל נכדו של החפץ חיים שעמד לא הרחק ממנו, ולחש באזנו את כל המעשה עם היהודי ובנו בהוסיפו שמו הראוי לבקש מהחפץ חיים, שיתנה את הברכה בתקון המעשים של הבן.

הסבים הנכד עם הרעיון, אבל עד שונכנסו פנימה לקרון, כבר סים החפץ חיים את תפלתו והסיר את התפלין כשאותו יהודי עומד לצדו, כך שרבי הלל לא יכל להרצות בפני החפץ חיים את בקשת רבה של זיטל.

נכסיו לסדר את התפלין שאל את היהודי מה רצונו, היהודי התחיל לבכות, ספר שהוא מאשפז כבר מזוה שנה בבית החולים ואינו רואה שנוי לטובה, וספר על סבתו שגאתה לו בחלום ואמרה לו ללכת לבקש ברכה מהצדיק.

ענה החפץ חיים, "מה אתה רוצה ממני, האם ישראל מאיר הוא הנותן ברכות, הרי אנחנו אומרים בתפלה 'לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה', אם השבת מרצה, היא נותנת ברכות, ואם השבת מברכת, גם אני מסכים ונותן ברכה. אבל אם השבת אינה מרצה כי הבן נוסע בשבת והבת מסתלקת בשבת, השבת אינה מרצה והיא לא תתן שום ברכות, אז איך אני אתן ברכות".

החפץ חיים חזר על דבריו בשנית והיהודי התפרץ בבכי, הבטיח שהוא יפעיל את השפעתו על בנו ובתו שלא יחללו עוד את השבת. אז הבטיחו החפץ חיים שאם השבת תהיה מרצה, יעזר לו הקב"ה ויחיש לו רפואה שלמה.

"ראינו ממש איך רוח הקדש מדברת מגורו של החפץ חיים, סים הרב מלוצק את ספורו, הוא גם ידע מה שאני לא ידעתי, על הבת שאף היא מתרשלת בשמירת שבת", ואכו, האב טרח עתה בכל כחו שבנו ובתו יתקנו את דרכיהם, ולא עברו חדשים עד שזכה לרפואה שלמה. (סאל אביד ויגדך)

פרשת פנחס

בקנאו את קנאתי

בימי חורפו של הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, בהיותו צעיר לימים, אב בחכמה ורך בשנים, היה מנהגו לנסוע מפעם לפעם אל צדיק הדור הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א. באחת הנסיעות שערך, בעומדו ליד החוזה בשעת תפילת שחרית, הבחין רבי מאיר כי החוזה עובד את עבודתו בקודש כשהוא עטוף בטלית ישנה מאוד, כזו שהזיקנה וגם הצהיבה. אמנם כשרה ומהודרת הייתה, אך באה בימים הייתה, וותיקה ועתיקה.

חשב רבי מאיר לעצמו: אין זה כבוד רבי ואין זה כבוד המצוה שיהא החוזה מעוטף בטלית מצהיבה ועתיקת יומין. בדין הוא שיהא לרבי טלית חדשה ומפוארת, צחורה ונקייה כדת וכדין.

ממון בכדי קניית טלית חדשה לא היה בידו של רבי מאיר, אך הוא החליט בהחלטה איתנה שלא ישקוט ולא ינוח עד אשר יקנה מכספו טלית חדשה לרבי ויעלה אותה מנחה לפניו. בשובו אל ביתו התחיל רבי מאיר מקמץ וחוסך מפרנסתו הדלה בשל מטרה קדושה זו. פרוטה לפרוטה הצטרפה, בדי עמל וביגיעה רבה, עד אשר עלה בידו, לאחר כמה חדשים, לאסוף את כל הסכום הדרוש עבור הטלית החדשה.

בפרמישלאן לא הייתה חנות שמכרה תשמישי קדושה כציציות וטליתות, ולכן המתין רבי מאיר עד לאותה שעה בה נמנה וגמר לנסוע לרבו, וכשארז לעצמו את צרכי הנסיעה צידה לדרך, הוסיף ולקח גם את צרור המטבעות שהיו קודש לקניית הטלית.

תיכף עם בואו ללובלין נכנס רבי מאיר בשערי החנות שידועה הייתה בתשמישי הקדושה הנאים והטובים שהיא מוכרת, וקנה טלית מצויצת לבנה וזכה, למהדרין מן המהדרין. את הטלית החדשה שנארוה בניירות נקיים לקח רבי מאיר בידו, וכשנכנס לקבל ברכת שלום עליכם מהחוזה, הושיט לרבו את דורונו, ואמר: "ויאיל נא רבינו לקחת מעמי דורונו זה, שיש בו גם הידור מצוה וגם כבוד התורה וחכמיה".

כראות החוזה מלובלין את המתנה היפה, טלית חדשה ונהדרת, שמח בה מאוד. לאחר שקיבל את הטלית מידו בשביעות רצון והראה לו פנים מסבירות, היה החוזה מתבונן

היטב בטלית החדשה שבאה לידו ובוחנה היטב, כשלאחר מכן פתח החוזה את הארון שבצד החדר והניח את הטלית לצד התפילין.

לאחר רגע נוסף של מחשבה, פתח החוזה שוב את דלת הארון, שלף והוציא את טליתו הישנה, זו אשר שימשה אותו בתפילותיו במשך שנים ארוכות; זו אשר ספגה את דמעות עיניו ואת זיעת הקודש בעבודה שבלב זו תפילה, והעניק אותה בנפש חפצה לתלמידו האהוב שלא ידע את נפשו מול המתנה המיוחדת והנדירה.

עומד היה רבי מאיר מול רבו החוזה כשהוא נבהל ומשתומם ואינו יודע מה לעשות. כלל לא עלתה על דעתו שהוא יזכה במציאה כזאת, והנה היא באה לידו בהיסח הדעת. הוא כשלעצמו עשה זאת לשם שמים, שלא על מנת לקבל פרס ובוודאי שלא על דעת לקבל טלית של מצוה זו שערכה לא יסולא בפז, והנה הרבי מעניק לו את הטלית, כטלית תחת טלית. תחילה ניסה רבי מאיר לומר שהוא הביא את טליתו במתנה שלמה ולא הייתה כוונתו שהרבי יעניק לו את טליתו הישנה, אולם החוזה האיר אליו פנים ואמר לו כי ברצונו לתת לו את הטלית במתנה.

כיון שיצא רבי מאיר מאת החוזה והטלית הקדושה והמיוחדת בידו, הייתה חצר הקודש בלובלין כמרקחה. רבי מאיר עצמו כלל לא העלה על דעתו לספר זאת ולהתפאר במתנה הייחודית שנתן לו הרבי, אולם מקורביו של החוזה שראו את ההתרחשות לא היו מסוגלים לכלוא את מוצא פיהם, ועד מהרה הידיעה המסעירה עשתה את דרכה כאש בשדה קוצים. החסידים הנלהבים געשו ורעשו לשמע הדברים, ומתנה זו הפכה לשיחת היום.

חסיד חשוב היה בקהל חסידי החוזה מלובלין שאש הקנאה בערה בו, והוא לא ידע את נפשו מול התסכול העצום שהקיפו: הכיצד יש לרבי מאיר את האוצר הבלום, טליתו של הרבי, ואילו הוא לא זכה לכך. שמא תאמרו, אדם פשוט היה שלא קרא ולא שנה? לא ולא, היה זה חסיד בר אוריין ובר אבהן, שתורה וגדולה התאחדו על שולחנו, אלא שחכמתו הייתה מרובה ממעשיו ויראת חטאו לא קדמה לחכמתו. הוא לא הצליח להשליט את הגיונות מוחו על ליבו, ועצמותיו התרקבו מקנאה עצומה שהייתה בו על דברים שחשק בהם ולא היו לו.

ככל שראה אותו חסיד את ההתלהבות הגדולה מזכייתו המופלאה של רבי מאיר, וככל ששמע את גדולי החסידים והעובדים מפליאים בשבח מעלת הטלית החשובה, הייתה דעתו של אותו חסיד מיטרפת עליו ממחשבות שונות ומשונות על כך שטלית זו אינה מצויה בחזקתו.

היו רגעים שאותו חסיד חש כי הקנאה הקשה כשאל מעבירה אותו על דעתו ועל דעת קונו, אלא שהוא תיכף דחה את מחשבה זו ממוחו וטען לעצמו כי קנאתו זו היא קנאת סופרים הרצויה, שהיא מסוגלת לריבוי חכמה, ואף הוא אינו זקוק לטליתו של הרבי אלא בכדי שהוא יוכל להתעטף בה ולכוון כוונות גבוהים ונשגבים בתפילתו. הוא לא יוכל להגיע למדרגות רמות ועילאיות, טען החסיד לעצמו, אילו טלית זו לא תהא בידו.

לא נחה דעתו של אותו חסיד והוא הגיע לרבי מאיר בהצעה שימכור לו את הטלית ונכון הוא לשלם על הטלית כל מחיר אשר יושת עליו. החסיד הודיע לרבי מאיר כי הוא אדם אמיד מאוד, ממון רב יש לו, ונכון הוא לשלם במיטב כספו כדי שהטלית המיוחדת תעבור לרשותו.

למותר לציין שרבי מאיר השיב את פניו של אותו חסיד ריקם, ודחה אותו מכל וכל. הוא לחש ואמר לו: "גם אם תתן לי את כל הון ביתך, לא אוציא טלית יקרה זו מרשותי. הרי הרבי בכבודו ובעצמו נתן לי אותה, היינו, שהרבי ראה בעיניו הצופיות מסוף העולם ועד סופו שטלית זו שייכת לי בשורש נשמתו, ואיך אהין להחליף חיי עולם בחיי שעה?!".

אש הקנאה המשיכה ללהוט בלב אותו יהודי ושלחת ללהב יצאה. משראה כי לא יוכל להניח את ידו על הטלית בדרכי שלום, נמנה וגמר כי גם דרכים אחרות יוכלו להועיל כאן, וכל דאלים גבר. הוא לא אמר נואש מרעיונו והחל לחשוב מחשבות, תחבולות מתחבולות שונות, כיצד יוכל להביא לכך שהטלית תגיע אליו, יהיה המחיר אשר יהיה.

אותו חסיד עקב היטב אחרי רבי מאיר, עד שידע את כל תנועותיו והליכותיו. ביום מהימים הבחין האיש כי הנה רבי מאיר אורז את מעט חפציו הדלים בתוך תרמילו, וביניהם הוא טומן בדחילו ורחימו את הטלית

תבל, ואילו אותו חסיד נפטר לבית עולמו, אלא שנפשו לא מצאה מנוח והיתה מטלטלת בעולם, נעה ונדה ומחפשת לה תיקון.

לימים הגיעה אל הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א עלמה אחת מבנות ישראל הכשרות אשר נכנס בה דיבוק, וכשבקש השר שלום לעמוד על טיבה של נשמה זו ולסדר לה תיקון, הרגיש רבי מאיר בדבר, ובחצר קדשו בפרמישלאן יצא רבי מאיר מחדרו ונכנס לבית מדרשו כשהוא פותח ומספר באזני היושבים שם את אשר קרהו בהיותו צעיר לימים.

כאשר כילה רבי מאיר לספר את הדברים מרישא ועד גמירא, החל מנתינת הטלית במתנה לרבו החוזה והדורון אשר השיב לו רבו עם טליתו הישנה ועד לגזלת הטלית בדרך והטלית החדשה שקיבל מהרה"ק מקרעמניץ, ולאחר מכן נאמר: "הלא תדעו כי מאיר איננו תלמיד חכם והוא איננו נוקם ונוטר, אך כלפי מה שעשה לו אותו חסיד שלקח את הטלית הרי שהוא לא יכול לסלוח לו, וכל עוד נשמה בקרבו, הוא לא יוכל לקבל את תיקונו".

באותו יום ממש אמר השר שלום בבעלזא: "לא נוכל לעשות מאומה לתיקון הנשמה של פלוני הדיבוק שנכנס בעלמה זו, עד אשר יתפייס הרב הקדוש מפרמישלאן וימחול לו".

על הפסוק (במדבר כה א): **פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתֵּי מַעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי**, פירש הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א בספרו 'ליקוטי מוהר"ן' (מהדורא קמא, ס' רעח) שעניינו של פנחס בן אלעזר היה שזו הייתה קנאתו היחידה, במובן של קנאת איש מרעהו, ולא כל קנאה נוספת.

כי הנה ישנם אנשים הלקויים במידת הקנאה, שאמנם פעמים והם מקנאים לשם שמים, בקנאת סופרים וכיוצא בזה שהיא קנאה טובה, אך מלבד קנאתם זו הם גם מקנאים בקנאה גשמית נוספת. אולם פנחס היה בבחינה זו של הצדיק שהוא אינו מקנא בשום צדיק אחר, בשום אופן שהוא ואף לא בזמן כלשהוא, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. הקנאה שאותה היה פנחס מקנא היא כמידת הצדיקים שהם מקנאים רק אותו לבדו יתברך, להזמות לו, להדבק במידותיו ולעשות כמעשיו הטובים, מה הוא רחום וחנון ואף הם מבקשים להיות רחום וחנון.

לאחר שסיים השווד את מלאכתו פתח במרוצה אל העיר, שם הסתיר את הטלית בביתו כאילו לא היה דבר. כששמע רבי מאיר את פסיעותיו של ה'שווד' מתרחקות, החל לצעוק צעקות גדולות ומרות, אך איש לא עבר שם בכדי להושיעו. כך שוכב היה ובוכה, אך אין מושיע לו. כשהתאושש במקצת, הצליח רבי מאיר לשחרר את ידיו ורגליו מהחבלים כדי להמשיך בדרכו.

אלא שבעוד שעד כה נשא ליבו את רגלו והיה קל ללכת, הרי שלאחר שנלקחה ממנו הטלית, היה רבי מאיר אפוף צער רב על המתנה שנלקחה ממנו, כשלפי דעתו לא אירע לו כך אלא מפני שלא היה ראוי לטלית חשובה זו. תחילה חשב לנסוע חזרה ללובלין כדי לתנות את צערו בפני החוזה, אך לאחר מכן החליט שאין ברצונו לצער את הרבי. מוטב איפוא יעשה, חשב רבי מאיר, אם ילך אל רבו המובהק הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זיע"א, שם יתנה לפניו את מר גורלו ויבקש את עצתו.

מהלך היה רבי מאיר מתוך עגמת נפש כל הדרך, עד הגיעו לקרעמניץ, כשהוא עייף ויגע, צערו גדול ועצום ונפשו כים סוער. עם כניסתו לעיר, מהלך היה אל עבר בית מדרשו של רבו, ויהי אך דרכו רגליו על סף בית המדרש והנה רואה הוא את רבי מרדכי כבר קם מכסאו כשהוא הולך ובא לקראתו.

תמה רבי מאיר בראותו זאת, כי ידע שאין דרכו של רבו לעמוד ולקבל את אורחיו. עודנו תוהה והנה רבו, רבי מרדכי, עומד על ידו, נותן לו שלום ושואל: "מה לך, מאיר בני, כי נפלו פניך? מדוע פניך רעים כל כך?"

היה רבי מאיר מספר לו את כל הקורות אותו ואת כל התלאה אשר מצאתו על אם הדרך כשטליתו של החוזה מלובלין נשדדה ממנו בחזקה, ותוך כדי דיבורו לא עצר ברוחו ופרץ בבכי גדול. הסתכל בו רבו הקדוש, רבי מרדכי, ראה אותו בצערו ובכאבו, ולבו נתמלא עליו רחמים. ניגש רבי מרדכי אל הארון, הוציא משם אף הוא את טליתו הישנה, נתנה לו ואמר: הא לך טלית זו, והיא תהיה אצלך כל ימי חייך. בטלית זו תתעטף מאה ועשרים שנה, וכאשר יקרבו ימיך, תשכב ותנוח בה עד לקץ הימין!

למרות הנחמה שמצא רבי מאיר בטליתו של רבי מרדכי לא היה יכול למחול לאותו 'שווד' ולא שכח את אשר עשה לו בדרך בצאתו מלובלין. חלפו שנים, ורבי מאיר כבר היה נוהג באדמו"רות ונהרו אליו מכל קצוות

היקרה שקיבל מהחוזה. היה זה סימן מובהק כי רבי מאיר עומד לעזוב את לובלין ולנסוע לביתו. האיש ידע כי חלון ההזדמנויות שיש לו להשיג את הטלית עומד להסגר והוא החליט כי יהי מה והטלית תהיה אצלו.

לאחר שסיים רבי מאיר את ענייניו וסידוריו המעטים השים פעמיו אל ביתו של החוזה מלובלין, נכנס אל הקודש פנימה וקיבל ממנו את ברכת הפרידה לחיים ולשלום, שם את תרמילו על שכמו ויצא לדרכו, חזרה אל ביתו שבפרמישלאן.

החסיד החל עוקב אחרי רבי מאיר בחשאי, והיה מהלך אחריו גם אל מחוץ לעיר. רבי מאיר שהיה אחוז בשרעפיו הקדושים לא שם לב כי אי מי מהלך אחריו ושבע תועבות בליבו. כשהגיע רבי מאיר אל מקום שהיה שומם מאנשים ואין שיירות מצויות שם, הפתיע אותו חסיד מאחוריו. התנפל עליו מאחוריו, קשר את עיניו במטפחת והפילו ארצה. לאחר מכן הוסיף וקשר את ידיו ורגליו בחבלים וביקש ממנו שלא ינסה להשתחרר מהחבלים לבל יורע לו.

רבי מאיר ניסה להסביר ל'שווד' כי עני ואביון הוא, ובגדיו המטולאים יחד עם תרמילו הבלה יוכיחו על כך. אין בידו ממון, וכי עבודתו הקשה לשדוד אותו תהיה לריק. אך ה'שווד' הבהיר לרבי מאיר כי אין הוא מבקש את ממונו כלל ועיקר, ואדרבה, הוא עומד להניח לו סכום כסף גדול בתוך תרמילו, וזאת בשל הטלית היקרה של החוזה שמבקש הוא לקחת ממנו.

שוב ניסה רבי מאיר להסביר ל'שווד' כי זו 'מצוה הבאה בעבירה' ומה קדושה יכולה להיות בטלית אם נעשתה בה עבירה חמורה כזאת של גזלה וחמסה; עוד ביקש רבי מאיר רחמים על עצמו, שמרגיש הוא שנפשו קשורה בטלית זו, ואיך יהיין לעשות כדבר הרע הזה ליטול ממנו את נקודת חייו הפנימית. כעס ה'שווד' על רבי מאיר הטורדו ממלאכתו וביקש ממנו שלא להוסיף לדבר דבר, פן יאלץ גם לסתום את פיו.

פתח ה'שווד' את תרמילו של רבי מאיר, חיטט לכאן ולכאן, מצא את הטלית והעביר אותה לתרמיל שהיה עימו. את הדרך ההפוכה עשה צרור מטבעות גדול שהוצא מתרמילו של ה'שווד' והונח בתרמילו של רבי מאיר, כפיצוי וכתשלום על הטלית. מבקש היה ה'שווד' בכך להתנחם על מעשיו הרעים ולומר לעצמו כי בסופו של דבר יהנה רבי מאיר מהכסף אליו הוא זקוק עבור פרנסת משפחתו, יותר מאותה טלית עתיקה.

מליץ יקדין ויהודשים נפלאים מהקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבו דוד חי אבהצרה שליט"א

מִי־הֵיָא חֹזֵר־פָּא

חֻזְרַת דְּאֹרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

קרבת ה' מיוחדת בימים אלו

השכינה הקדושה (משלי כז ח) 'כי כצפור נודדת מקנה' וגו', לכן הרשות נתונה לכל אדם להתקרב אל מלכו של עולם והוא עונה אליהם, וגם תשורה מועטת נחשבת בעיניו ומקבלה בסבר פנים יפות.

בין המצרים הפרטי

יש לנו עוד לדעת כי לכל אחד ישנם הרבה סוגי מצבים שנמצא בהם, שעונים הם להגדרת 'בין המצרים', יש ומרגיש האדם לחוץ מכל הצדדים עד שאין דרך לפנות ימין ושמאל, בין המצרים כפשוטו. אם זה בלימוד התורה או תפילה, כן מרגיש זאת במידה קשה או תאוה שמייחל הוא לשברה, ועוד ועוד לכל איש ומיצרו.

אך זאת ישים אל לבו, כי עתה בימים קדושים אלו הרי הקב"ה קרוב אלינו לשמוע שוועתנו, ובפרט הרוצה להמליך עליו ועל איבריו את הבורא, הקב"ה קרוב אליו לעזור ולסייעו יותר מכל השנה. ועל כן החכם ישנס מתניו לנצל ימים אלו כראוי ולבוא להתקרבות עצומה לבורא העולם.

מימים אלו ניתן הכח לכל השנה

עוד זאת דרשו בגדולת הימים, שלא די גדלותם בעצמם אלא נותנים הם כח לכל השנה כולה, וכאשר דיבר בקדשו הרה"ק בעל **האוהב ישראל מאפסא ע"ה** (ד"ה למה), כי לא דבר ריק הוא שקוראים פרשת פינחס בימים אלו, אך בכונה מכוונת עשו זאת חכמינו ז"ל ברוח קדשם. ויש לומר שאלו הכ"א ימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב הם המקור והשורש לכל מועדי השנה שגם הם בכללם כ"א יום. שבת, ראש חודש, שבעת ימי הפסח, חג השבועות, שני ימי ראש השנה, יום הכיפורים, שמונת ימי חג הסוכות, הרי הם כ"א [וכתב סימן על זה: 'אך טוב לישראל', 'אך' - כ"א ימים, 'טוב לישראל' המה הימים הטובים שיש לישראל]. ועשרים ואחד ימי בין המצרים כנגדם, ומהם השורש והכח לימי המועדים.

ובזה יתכן לבאר את המקובל **מהחווה מלובלין ע"ה** (הובאו הדברים בשער יששכר מאמר ימי המצרים אות יא), שג' שבתות בין המצרים כנגד ג' הרגלים. שכן ימים אלו משפיע כח וקדושה לשלוש הרגלים.

את ה" - 'השיגוה בין המצרים', יכולים הם להשיג זאת בימים אלו.

ביאר זאת המגיד ממעזריטש ע"ה, משל למה הדבר דומה לאדם הרוצה לפגוש את השר הנעלה, דרכו נחלקת ושונה בהתאם למקום הימצאו של השר. אם נמצא השר בביתו, או אז אימתו מוטלת על כולם, ולא כל איש ואיש יכול לבוא פנימה מחמת השומרים הסובבים אותו, ואף אם יעלה בידו, צריך הוא להביא מנחה גדולה כמעלתו של השר.

אך לא כן כאשר השר אינו בארמונו ועובר הוא בשוקים וברחובות חוץ לפלטרין שלו, אז הוא קרוב לכל קוראיו ויזיין שועת כל הקוראים בשמו. וכך הוא הנמשל, כי בזמן הזה נאמר על

כָּל רִדְפֵיהּ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְצָרִים (איכה א ג). דרשו חז"ל (איכ"ר א כט) אלו הם כ"א הימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב, שמחמת הדחק והצער שהיה בהם נקראים 'בין המצרים'. בתורת החסידות רמזו על האור המסתתר בכל מקום, וכאשר ההסתר גדול יותר, אות הוא כי הקדושה הנמצאת שם רבה יותר. וכן הוא הדבר בימים אלו כדרשתו של **המגיד מקוזניץ ע"ה** בשמו של **המגיד ממעזריטש ע"ה** שדרש (עבודת ישראל מסעי ד"ה אלה, אבות פ"ב מ"ד), כי ימים אלו מסוגלים מאוד להתקרבות לה', וביאר זאת בכתוב 'כל רודפיה', היינו כל הרודף י-ה, שרודף להמליך את הקב"ה במעשיו דיבוריו ומחשבותיו, כדרך שנאמר (הושע ג ו) 'ונדעה נרדפה לדעת

מִילְתָּא דְּפִלְיָא

שבתות ימי המצרים - הכנה לחודש תשרי

כתב **בפרי צדיק** (פינחס אות ז) מעתה עד ראש השנה עשרה שבתות, מתחילה מפטירין תלתא דפורענותא ולאחר מכן שבע דנחמתא כמבואר בשולחן ערוך (או"ח סי' תכח ס"ח), והם כולם הכנה לראש השנה, שעשר אלו הם כנגד עשר הספירות, וכאשר יברר האדם עצמו בכל עשר המידות ע"י תשובה, יבואו לגאולה, שבתשרי עתידין ליגאל לדעת רבי אליעזר (ר"ה יא).

בשבת קל יותר לתקן המידות

לפי זה כתב לבאר, שתיקון המידות נעשה דווקא בשבת, כי בשבת כל ישראל מפקירין עניני עולם הזה, ואיהו יומא דנשמתין ולא יומא דגופא (זוהר ויקהל רה), ומשליך כל עסקיו כמו שדרשו במכילתא (יתרו מסכתא דבחודש ז) 'ועשית כל מלאכתך' (שמות כ ט) שיהיה כאלו כל מלאכתך עשויה, והוא הנקרא 'לכתך אחרי במדבר' (ירמיה ב ב) שאינו מביט ואינו חושב בעסקיו רק משליך על היבו, וכיון שהוא יום השייך למחשבה, יכול כל אדם לזכות בשבת שיהיה קשור בשורש ראשית המחשבה, ממילא יכול הוא לברר כל מידותיו מתחילה עד סוף.

לפיכך עיקר ההכנה לראש השנה הוא בעשר שבתות אלו, שבשבת קל יותר להתברר בכל המדות עד ראש השנה, וכשיתבררו המידות אז תבוא הגאולה כאמרם ז"ל 'בתשרי עתידין להגאל'. נמצא שאף שבימים אלו נוהגים אבלות, ובפרט בחודש אב, עם כל זה בתוך תוכם של המסתירים נמצא הברור בעומק מידותיהן של ישראל, ועתה דווקא הוא זמן המוכשר לתקן נפשו ומידותיו ולזכות לגאולה בכלל ובפרט.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

אמונה מביאה גאולה וישועה

כשמקבל בשמחה זוכה להיוושע מצרתו

וכן כתב האור החיים הקדוש ע"ה, כי יש הפרש בין בני יעקב בירידתם למצרים, יש מהם שבאו ברצונם לקבל גזירת מלך בלב שלם ויש מהם שהיו חוככים להתעכב מרדת לכור הברזל, וציינים הכתוב מי ומי ההולכים לפרוע שטר חוב הגלות מרצונם, ואמר 'בניו ובני בניו איתו' פירוש אלו לא הוצרך להביאם הוא אלא הם מעצמם באו, 'אתו' בדומה לו. ואחר כך סידר אותם שלא באו מרצונם עד שהוצרך יעקב להורידם בעל כרחם, שהם בנותיו ובנות בניו שבהם נאמר 'הביא איתו מצרימה', פירוש הוא הביאם, לא לרצונם באו.

משכך, כל עוד והבנים היו בחיים לא התחיל שיעבוד מצרים כמו שכתוב (שמות א ו) 'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא', ופירשו זאת במדרש (שמו"ר א ח), ללמדך שכל זמן שהיה אחד מהם קיים מאותן שירדו למצרים לא שיעבדו המצרים בישראל. מבאר האור החיים הקדוש: אולי היה להם לתשלום קבלת גזירת מלך ברצון פקע מהם השיעבוד כי סמא דיסורי קבולי, וזאת כיון שקיבלו הייסורים באהבה לכן פקע מהם צער השיעבוד. מלבד יוכבד וסרח שהגם שהיו מיורדי מצרים לא המתינו להם מן השמים והתחיל השיעבוד בחייהן.

דבר גדול למדנו כאן, כי המקבל כל הבא עליו בשמחה, ביודעו כי הכל מדוד ושקול מהשמים לטובה, יזכה להתרפאות ולהיוושע מצרתו. וכבר נאמר משמו של הרה"ק מלכוניץ' ע"ה, בדברי המשנה (ברכות מ). 'ועל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא', האומר על כל הבא עליו, לא משנה מה, אפילו אם נראה לו כדינים, עם כל זה אומר 'שהכל נהיה בדברו', שהכל משמיים ואם כן וודאי שזה לטובה, 'יצא', כלומר ע"י זה יפטר מצרתו וייוושע.

למצרים וחשש מאוד, אמר לו הקב"ה (בראשית מו ג-ד) 'אל תירא מרדה מצרימה וגו', אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך, ביאר המשך חכמה (שם), שהתשובה לחששו של יעקב היה שאני אהיה איתך ואף שנראה לעתים בעמקי הגלות שהאדם נשאר לבדו, דע לך כי כפי שבמעשה יוסף התברר פתאום שכל התהליך היה לטובה עצומה, שכן זו היא העצה שהצילה את יעקב ובניו מגווע ברעב, כך גם כאשר אינני נראה והמצב נואש, עומד אני מאחרי הדברים הקשים והכל ממני לטובה ולישועה.

וזה מה שאמר לו 'ויוסף ישית ידו על עיניך' המעשה עם יוסף הוא זה שממנו תוכל להסיק כי טוב לעצום העיניים מלחקור מהי הטובה ולשם מה, כי כמו שאצל יוסף הצדיק לא היה מי שיחשוב כי נסבב לטובה ומהי הטובה שתצמח ממנו, כך גם מוטב שלא נחקור רק נדע כי כל זה לטובה שבקרוב תתברר לך.

בדברי המשך חכמה נבין, שלפיכך מכסים את העיניים בקריאת שמע, ללמד כי גם כשחשוק ולא רואים מאומה, מאמינים אנחנו כי 'ה' אלקינו ה' אחד', גם כשניכר החסדים שעל זה רומז שם הוי"ה שם הרחמים (זוהר וישלח קעג:), וגם כאשר נראה בעיני בשר כי 'אלקינו' הרומז למידת הדין (שם קעד.), בכל מצב 'ה' אחד' הכל בהשגחה עליונה מאבינו שבשמים הטוב ומטיב, וממילא גם בתוך הצער והנראה כרע ח"ו גם שם נמצא הטוב בעומק הדין.

ועל השגה זו ביקש דוד מלך ישראל ע"ה (תהלים קיח ה) 'מן המיצר קראתי יה ענני במרחב יה', וכתב הרוקח (פירושי סידור התפילה מן המיצר) לבאר בקשתו, קראתי מן המיצר, ראה ה' את מיצרי וחלצני, 'ענני' ענה לי הקב"ה כי אני 'במרחב' וכלל לא במיצר, וכל המיצר הוא רק מה שנראה לי לעיניים אבל באמת הנני 'במרחב'.

ובני פלוא אָלִיָאָב (כו ח).

רמז נפלא מלמדנו המגיד מזאלאזיץ ע"ה תלמידו של המגיד רבי מיכל מזאלאטשוב ע"ה בספרו ברית אברם (ד"ה), וכך אומר, ובני פלוא לשון מכוסה ומופלא, שאף כאשר מופלאים דרכי ה' והיא נפלאות מעינינו שלא רואים את החסדים הגלויים והחושך יכסה ארץ, עם זאת עלינו להאמין אליאב שהכל מאב הרחמן אבינו שבשמים הטוב ומטיב שמאתו לא תצא הרעות.

בהתגלות יוסף אל אחיו התברר למפרע כי זאת הייתה הדרך להצלה

ואף שלא רואים עדיין בעיני בשר מה טובה יש בהסתרות האלו, מכל מקום בקרוב נראה כי הכל היה לטובה. וכפי ששגור בפי העולם מאמר החפץ חיים ע"ה, שבני יעקב הרגישו שהכל חשוק להם, הם ירדו למצרים להביא אוכל לפי הטף, ועוברים מסע נורא, חושדים בהם כמרגלים, לוקחים את שמעון, ואחר כך את בנימין, ובעיניהם היו במצב הכי חשוק ונורא, אך ברגע שיוסף הצדיק אמר להם שתי מילים 'אני יוסף' התפוגגו כל הקשים שהיו מנת חלקם וכלא היו.

אומר החפץ חיים, כך יהיה בקרוב בגאולה השלימה, כאשר ישמע העולם את שתי המילים 'אני ה' יתורצו כל הקושיות והתמיהות על הנהגת העולם שהיו עד עתה לפלא בעינינו, ויתבררו ויתחוורו כל העניינים וראו כל בשר יחדיו כי יד ה' עשתה הכל לטובתנו. שיתגלה לנו בתוך המיצרים ובתוך הצרות והחושך כי העומד מאחרי הדברים הוא אבא שלנו, וכל כך נבין ונראה כמה היה זה לטובה, עד שלא נבין כיצד היה זה נראה כצרה.

אף כאשר הכל חשוק יש לנו לדעת כי בתוכו של המיצר נמצאת הישועה

כשיעקב אבינו ע"ה נצרך לרדת

עיקר העבודה שלנו בעת הגלות, להאמין בלב שלם כי הכל לטובה

שהוריד עשיו על הברכות שהפסיד, וכמו שאמרו חז"ל (תנחומא קדושים טו) שלש דמעות הזיל עשו הרשע אחד מעינו של ימין ואחד מעינו של שמאל והשלישית נקשרה בעינו ולא ירדה. ודמעות אלו הם שהורידו לישראל להשתעבד תחתיו עד שישובו ישראל לקדוש ברוך הוא בבכייה ובדמעות, כמו שכתוב (ירמיה לא ח) 'בבכי יבואו', וכאשר יתרבו דמעות ישראל יותר מדמעותיו אז תבוא הגאולה.

אם כך, שואל הערבי נחל, הלא שפכנו בגלות דמעות בלי גבול ומידה, הכיצד לא ביטלו עד עתה את דמעותיו של אותו רשע. אך מכיון שהדמעות היו לצורך בקשות גשמיות, נמצא כי כל דמעה אינה מבטלת את דמעותיו של עשו דקיימא לן (חולין צח): 'מין במינו אינו בטל', ממילא אף שיש רוב דמעות פי כמה וכמה מדמעותיו של עשיו, עדיין אינם מבטלים את דמעותיו כי זה מין במינו, זה על גשמיות וזה על גשמיות ולכן אינו בטל. כיצד יתכן אפוא לבטל את דמעותיו. רק כאשר ישפכו דמעות כים על רוחניות, על השכינה הקדושה המושפלת בגלות יחד עם בני ישראל, ונזעק ונשווע שיערה עלינו רוח מרומם להשיבנו כולנו בתשובה שלימה, שכן אינה יוצאת מגלותה כי אם כשישובו בני ישראל בתשובה, אז יבטלו דמעותיו של עשיו ויבוא משיח צדקו בקרוב.

אך כשהסתכלות והציפייה הם על גאולת השכינה, חלילה לנו מעצבות ולבושי שק ואפר, כי הרי כל עיקר גלות השכינה היא שמושפלת בגלותנו ואין איש שם ליבו, ואם רוצים אנו לשית ליבנו לצער השכינה, יש לנו תחילה להחדיר כי כל מה שקורה בעולם הוא מידו של הקב"ה בהשגחה פרטית ולטובה, וכך נשוב בתשובה שלימה ותיגאל השכינה, ואם עוד נוסיף ונבקש עליה בתחנונים ובדמעות אמת, יבטלו דמעותיו של עשיו וניווע בגאולת עולמים בקרוב, אמן ואמן.

השלימה, כי כבר אמר הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג ע"ה, שהבורא יתברך יכול להוציאנו ידי חובה ביסורים מועטים, והסיבה שזה מתעכב כי עדיין איננו מוכנים כראוי. וכך הסביר מה שנאמר בפסוק (תהלים נ ג) 'וסביבו נשערה מאד', ופירשו חז"ל (יבמות קכא:): כי הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, כי אמנם הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, אבל גם הדקדוק ומה שהם צריכים לעבור אף הוא כחוט השערה, כי הנה בוודאי יוושעו בהקדם.

כשחסרה מידת הסבלנות עלולים לאבד את כל השכר ח"ו

אפשר לומר כי זה הרמז במעשה באשתו של רבי חנינא בן דוסא (תענית כה). שדחקה לה השעה ולא הייתה מסוגלת להמשיך לחיות חיי עניות ודחק, והתפלל רבי חנינא בן דוסא וירדה להם רגל זהב מן השמים, אך לאחר מכן ראתה אשתו של רבי חנינא כי כל הצדיקים בגן עדן יושבים על שולחן שיש בו שלש רגלים והם יושבים על שולחן של שתי רגלים, שבא לרמוז להם אמנם העולם עומד על שלושה עמודים, אך כשחסרה הסבלנות ומידת ההשתוות - שמבין כי כל העובר הוא לטובה רק ימתין מעט כי הנה בקרוב יוושע, עלולים לאבד את כל השכר, כפי שבשתי רגלים לא יכול השולחן לעמוד.

דמעות על גלות השכינה הם שיקרבו גאולתנו

ובאמת הנה זה עומד אחר כתיבנו, וכל שנדרש מאיתנו להבין כי הכל לטובה ולהתחזק בתפילה על גלות השכינה הנמצאת אתנו בגלות, ובעזרת ה' נזכה וניוושע. ומספר מגילת סתרים למרן בעל הערבי נחל ע"ה (תהלים עג טז-יז) יפה נדרשנו, שהביא דברי הזוהר הקדוש (תולדות קמו): שכל הצרות שעוברים על ישראל בגלות הם מחמת הדמעות

עיקר העבודה שלנו בעת הגלות, להאמין בלב שלם כי הכל לטובה, ולהיות מוכן להמתין בסבלנות עדי יופיע אור חדש על ציון, כי סבלנות זו היא שעומדת להם לישראל שעל ידה ניוושע. שכן האמת היא שכל הגלות והצרות הם הדרך הטובה שעל ידה נזכה לבוא לגאולה בשלימות, כי כך הקב"ה מזכך אותנו שנהיה ראויים לבוא אל הקודש בראיית פני השכינה בגאולת עולם.

וכך כתב הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא ע"ה בספרו אך פרי תבואה ע"ה (ואתחנן ד"ה עוד יאמר), כי דרגת משה רבינו הייתה שתחילה תהיה גילוי מידת הרחמים בניסים ונפלאות וממנה יבוא הוא ודור המדבר לאחר מכן לשם 'אלקים' בחינת הדין, שאחר שיראו את מידת חסדו וטובו יבינו כי טוב ורצוי להם אם ישמרו תורתו ומצוותיו שאותם יש לקיים על פי מידת הדין. ובזה ביקש שבחינה זו תתקיים בישראל, ויהיו ראויים לקבל החסד והרחמים מיד ולא יצטרכו לעבור צרות וייסורים בגלות. כי כמו שהיה ביציאת מצרים שאמר ה' יתברך למשה ע"ה (שמות ג) 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה', שתחילה יוציאם ממצרים ויעשה להם נפלאות ומכך יבואו לקיים מצוות התורה בבחינת הדין. ע"כ תורף דברי קדוש יעו"ש.

העולה לנו מכל האמור, כי דרך זו של הגלות היא שנבחרה בעבורנו כדי שנזכה אחר כך לניסים ונפלאות וזו הדרך הטובה שבחר בשבילנו אבינו אב הרחמן, וכל שיש לנו הוא, לקבל הכל באמונה ואהבה, ולדעת כי כך סיבב מסובב הסיבות שבאמצעות הגלות והייסורים ניגאל, וכשאנחנו מקבלים זאת באמונה, אנחנו מכריזים כי אנו מאמינים בלב שלם כי הבורא יתברך טוב ומטיב, ולכן העבודה החשובה לפני הקב"ה בדורנו היא לקבל הכל בסבלנות, כי הנה זה עומד אחר כתיבנו לגאלנו בקרוב.

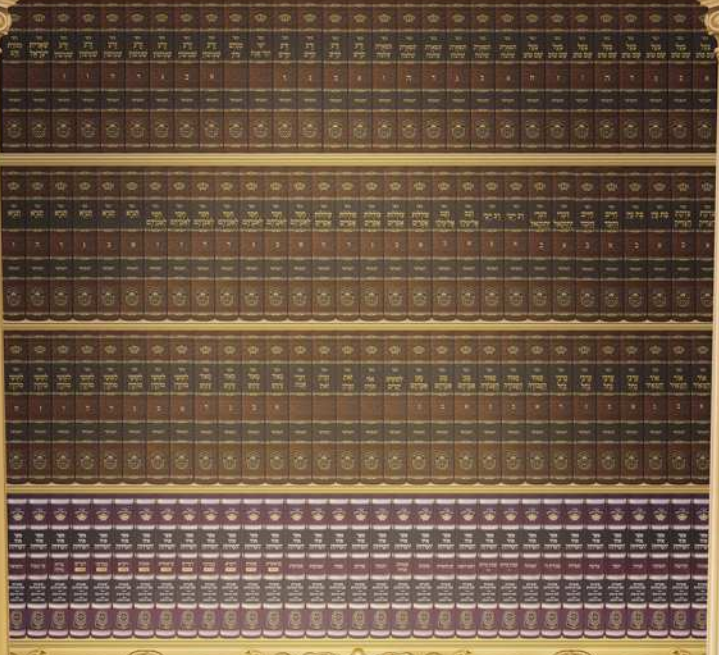
ואל לנו לחשב חשבונות כמה זמן נסבול וכמה עוד נעבור עד הגאולה

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנעוץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל עיצוב ועימוד: שוקי קנר

- דברי יהזקאל
- בני יששכר
- בת עין
- אור לשמים
- תפארת שלמה
- צדקת הצדיק

- אוהב ישראל
- עבודת ישראל
- מאור ושמש
- מנחם ציון
- יסוד העבודה
- זרע קודש

- בעל שם טוב
- תולדות יעקב יוסף
- נועם אלימלך
- קדושת לוי
- חיים וחסד
- יושר דברי אמת

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ודגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com